Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

AARHUS

I BILLEDER

Under Besættelse og Befrielse

GRAVERS ANDERSENS FORLAG
1946

Redaktion:
Kontorchef Barsøe Sørensen
Journalist Hans Rishøj
Fotograf O. Stegger Sørensen

Foto:
Inger Christiansen
Hammerschmidts Foto Afd.
Rudolf Iversen
Robert Leth Jørgensen
Poul Mundus
Poul Nielsen
R. A. F.
Skabelund
m. fl.

Klicheer:
Hammerschmidts Klichéfabrik

Tryk:
Aarhuus Stiftsbogtrykkerie A/S

Evt. Overskud tilfalder Frihedsfonden

Paa Foranledning af afdøde Borgmester E. Stecher Christensen blev der i Aarene under den tyske Besættelse indsamlet og fremskaffet et betydeligt Billedmateriale til Belysning af Forholdene i Aarhus under Besættelsen. Dette Billedmateriale var oprindelig tænkt henlagt i Kommunens Arkiv, men da man fra Kommunens Side har haft den Opfattelse, at en saa betydelig Samling dokumentariske fotografiske Optagelser ogsaa kunde have Interesse for en videre Kreds, har man ment at burde offentliggøre dem i Bogform.

De Ulykker, som Besættelsen bragte over vor By, den Modstand mod Besættelsesmagten, som rejste sig i Byens Befolkning, de Forhold, hvorunder vi levede i disse Aar, og endelig den spontane Glæde og Jubel, hvormed vi modtog Befrielsen, har takket været aarhusianske Fotografers uforfærdede og dygtige Indsats i Besættelsesaarene faaet et varigt og talende Minde i denne Bog.

Aarhus, i August 1946.

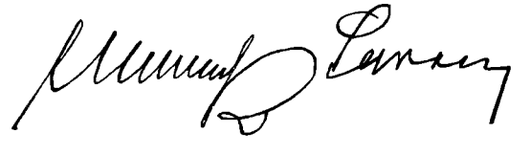

9. April. I en næsten ubrudt Strøm larmede tyske Bombe- og Jagermaskiner henover Aarhus By's Tage hin skæbnetunge 9. April om Morgenen. Aarhusianerne vækkedes brutalt, gnikkede Øjnene og vilde næppe tro, hvad de saa. Fra Flyvemaskinerne dalede von Kaupisch's »Oprop« ned, og den forfærdende Sandhed gik op for Folk. — De første Tyskere kom til Aarhus Kl. 7 om Morgenen. Det var to Flyvere, som nødlandede paa Skejby Mark. — Paa Billedet øverst ses nogle faa af de mange Hundrede sorte Fugle, som passerede henover Aarhus den 9. April om Morgenen paa deres Vej mod Aalborg og Norge. — Nederst ses den nødlandede tyske Flyvemaskine paa den interimistiske Flyveplads paa Skejby Mark. De første nysgerrige er mødt op, og Politiet har foretaget Afspærring.

Ved 13-Tiden rullede de første motoriserede tyske Afdelinger gennem Aarhus.

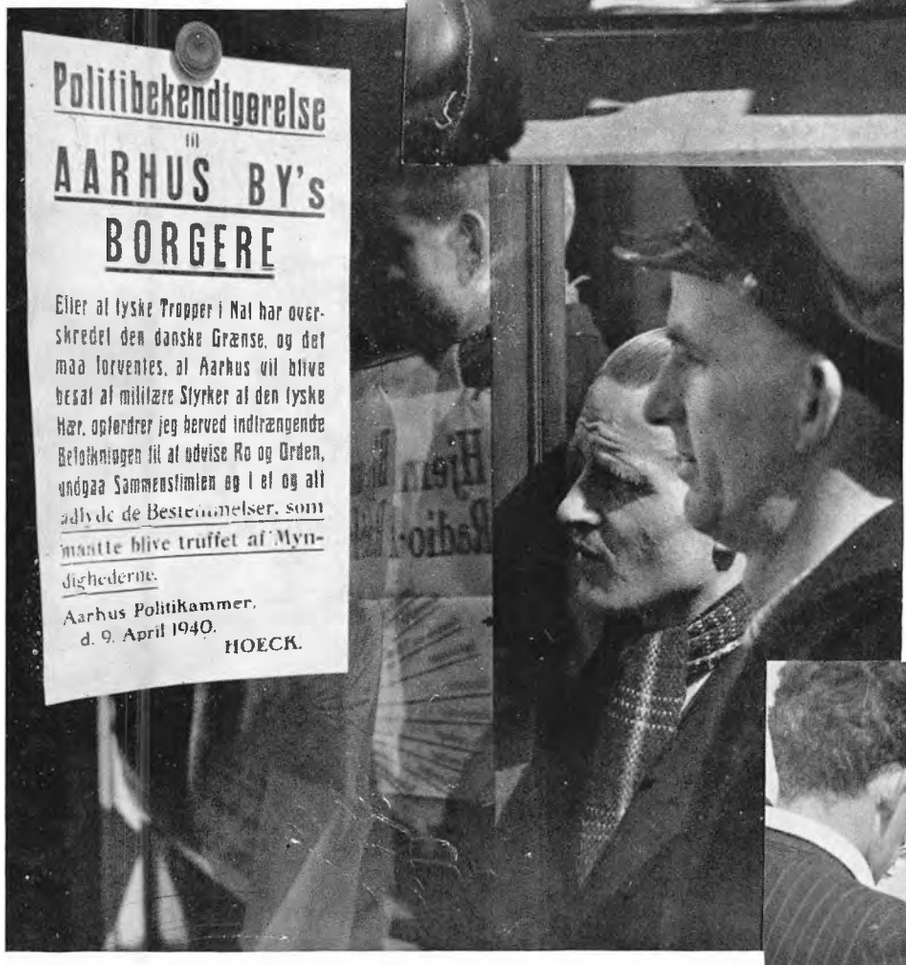

Aarhusianerne tog Situationen med nogenlunde Fatning. Kun foran Avisernes Telegramopslag samledes der større Skarer. Politimester Hoeck lod tidligt paa Formiddagen opslaa Plakater med Bekendtgørelse om, at det maa forventes, at Aarhus vil blive besat af militære Styrker af den tyske Hær, hvorfor Befolkningen opfordres til at udvise Ro og Orden. Til venstre studeres Politibekendtgørelsen.

Tyskerne gør Holdt. Motoren underkastes et Eftersyn, og mange nysgerrige Aarhusianere indleder straks en forargelig Fraternisering med Fjenden. Der gik dog ikke lang Tid, før Nysgerrigheden blev afløst af en mere passende Reserverthed.

»Denn wir fahren gegen Engeland« spillede og sang Tyskerne overalt i de første af Krigens Aar. Allerede den 9. April kom der tysk Militærorkester til Aarhus, og det optog straks sin Virksomhed i Gaderne. De tyske Militærorkestre samlede aldrig ret mange Tilhørere.

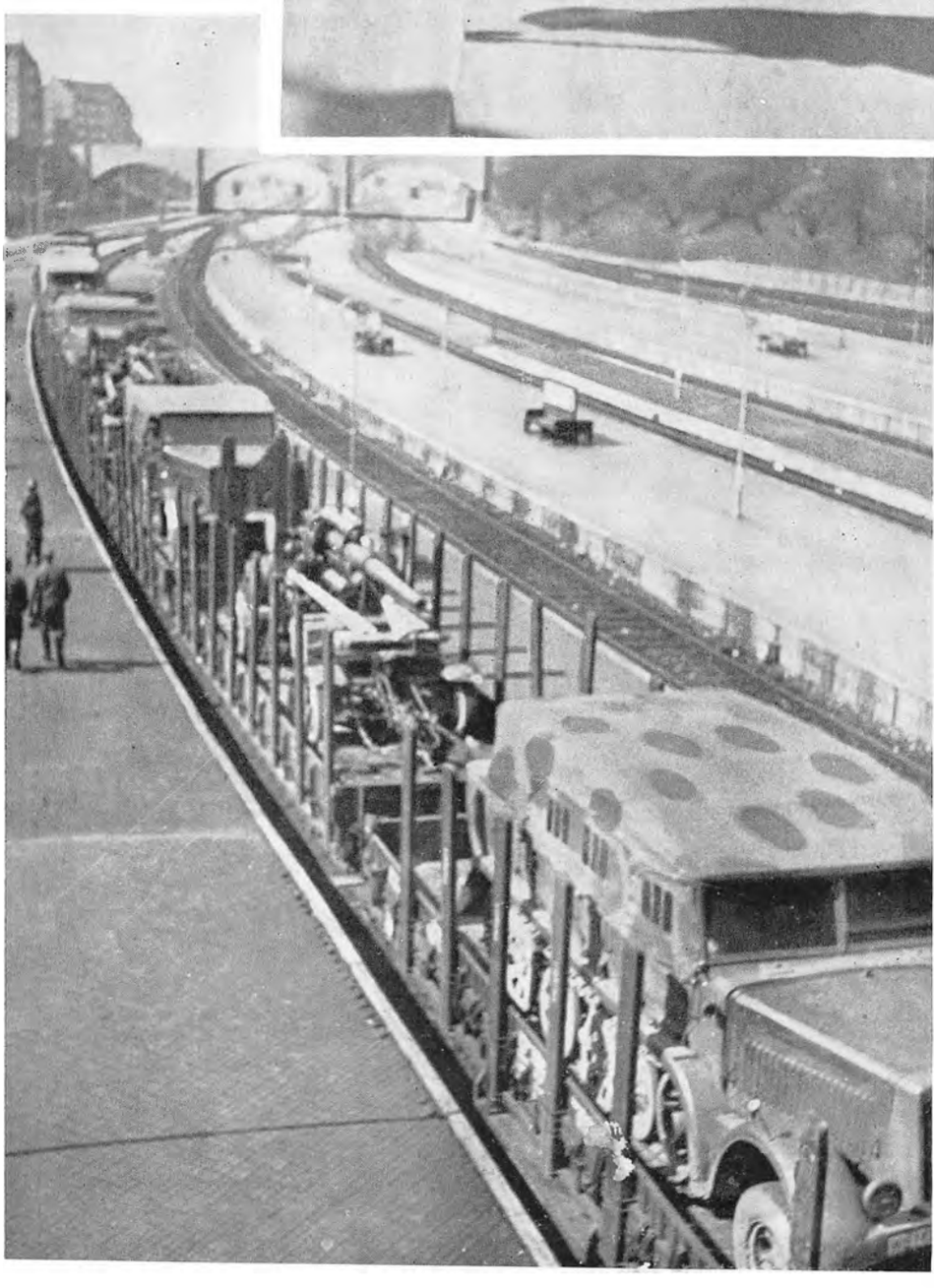

Det var ikke Musik altsammen. Tungt lastede Troppetransport- og Krigsmaterieltog rullede ind paa Aarhus Hovedbanegaard for at blive ført videre til Krigsfronterne i Norge.

Civilbeskyttelsestjenesten oprettes. Unge Mænd indkaldes til CB-Tjeneste og maa gennemgaa en Grundskole. Øverst: Faren for Giftgaskrig var til Stede under hele Krigen, og der afholdtes realistiske Gasøvelser paa Gaderne. Nederst ses CB-Eksercits paa Boldbanerne under Ledelse af Politibetjente.

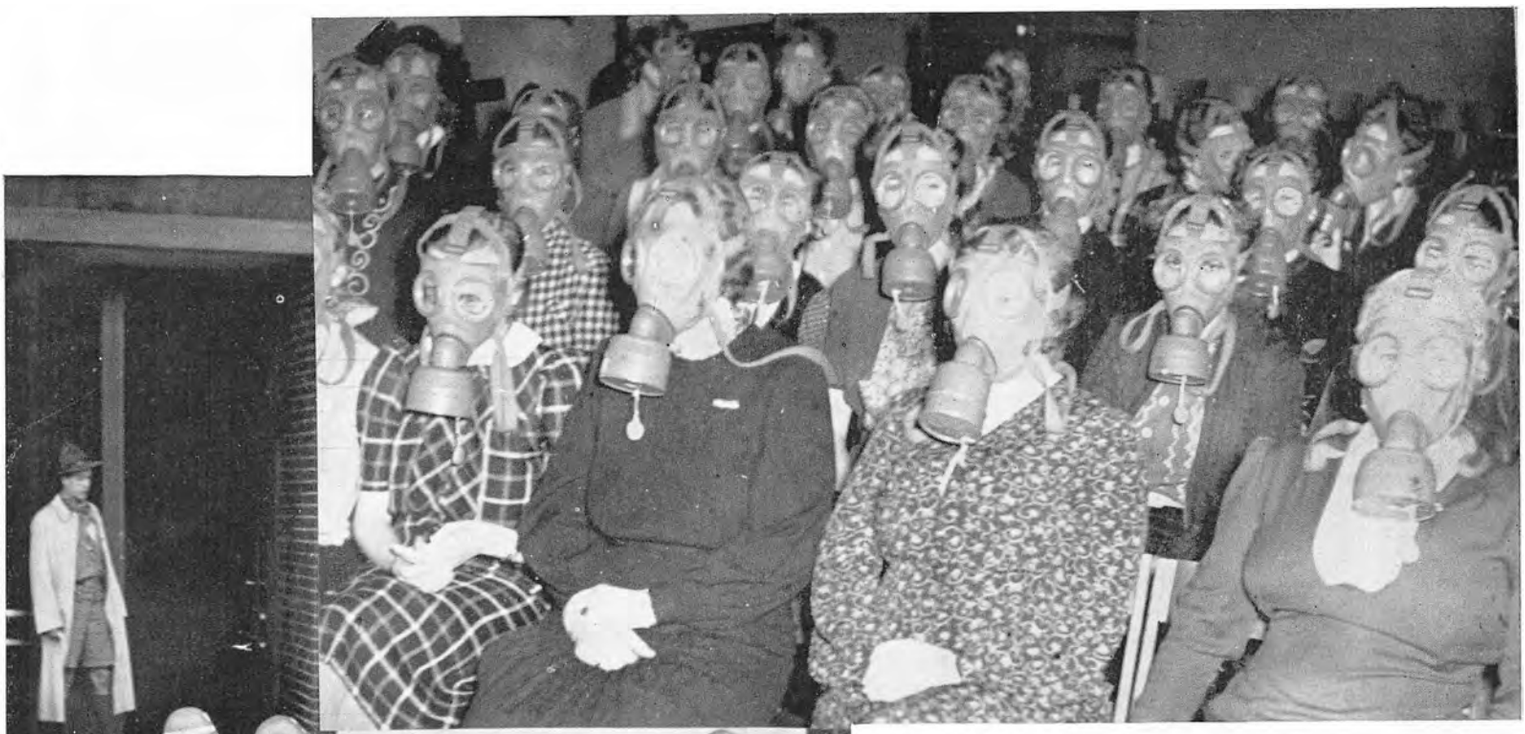

Danske Kvinders Beredskab underviser sine Medlemmer i Brugen af Gasmaske.

Private Virksomheder opretter »Luftværn«, som maa møde under Flyvervarslinger. Her er et Fabriksluftværn fotograferet under en Øvelse.

Paa Raadhuset indrettedes Vestre Luftværnskommando, som indsamlede Meldinger om Flyvervirksomhed over Jylland og Fyn. Her ses CB'erne ved deres Telefonbaase.

Ved Luftværnsøvelserne skulde alt være saa realistisk som muligt. Læger og Sygeplejersker mobiliseredes og tog sig af de »saarede«.

De danske Nazister søgte at udnytte Situationen og holdt Propagandamøder i Aarhus-Hallen. Mange af Forrædderne fik en ilde Medfart af Befolkningen. — Den kendte Nazist, Bibliotekar Holstein-Rathlou, maatte efter et Nazimøde søge Beskyttelse hos Politiet for den ophidsede Menneskemængde.

Aktiv Modstand mod Tyskerne var endnu ikke begyndt, men Befolkningens Trang til at vise, at den var dansk, gav sig Udslag i de store Alsangsstævner. Her dirigerer Organist Fjelrad et kæmpemæssigt Alsangsstævne paa Bispetorvet.

Algangen var ogsaa et betydningsfuldt Led i Bestræbelserne paa at holde Humøret oppe.

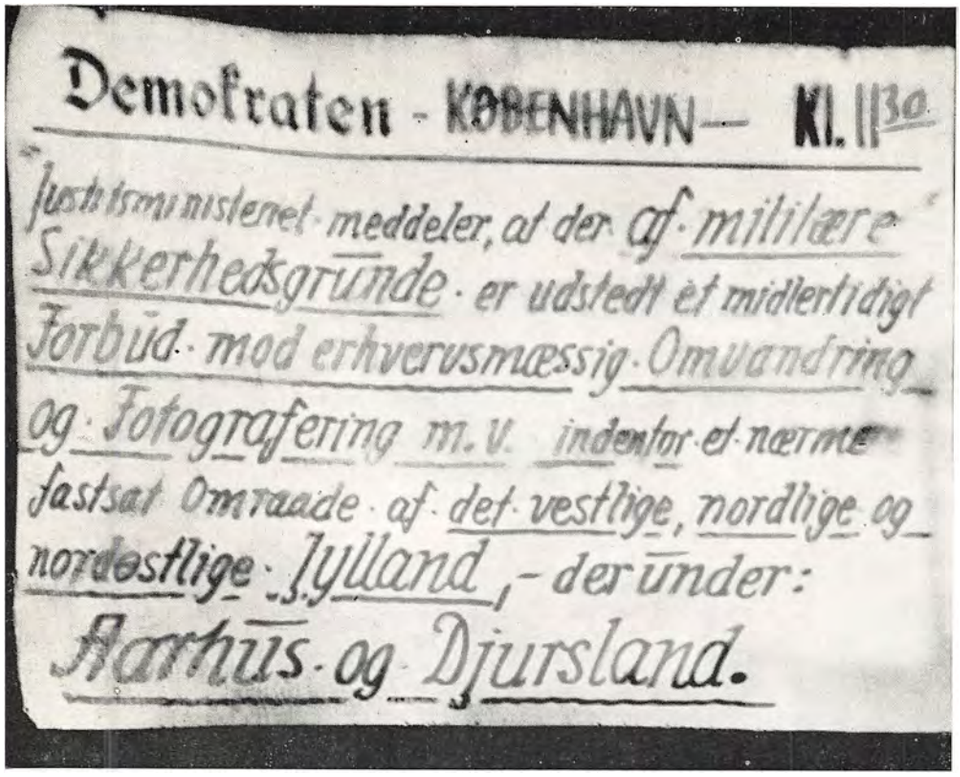

Demokraten - KØBENHAVN — Kl. 1130

Justitsministeriet meddeler, at der af militære Sikkerhedsgrunde er udstedt et midlertidigt Forbud mod erhvervsmæssig Omvandring og Fotografering m. v. indenfor et nærmere fastsat Omraade af det vestlige, nordlige og nordøstlige Jylland, - derunder:

Aarhus og Djursland.

I Sommeren 1941 oprettedes paa tysk Foranledning en Sikkerhedszone i en Del af Jylland, hvor alle voksne skulde bære Legitimationskort. Politiet var ivrigt efter at kontrollere, om Bestemmelserne overholdtes. (Se nedenfor). T. v. »Demokratens« Opslag med Meddelelserne om Indførelse af Sikkerhedszone og Fotograferingsforbud.

Pressefotograferne underkastedes Censur. Her er et Par Stempler med Godkendelse af Billeder, underskrevet af Nazipolitibetjenten Stig Hansen.

For nogle Dage kastede Aarhusianerne de knugende Tanker om Besættelsen bort og fejrede Byens 500 Aars Jubilæum den 2. Juli 1941. Samtidig foregik den festlige Indvielse af det nye, imponerende Raadhus. Kronprinsparret var med til at kaste en særlig Glans over Byjubilæet. — Kronprinsesse Ingrid og Kronprins Frederik, flankeret af Landsretssagfører I. C. Sørensen, og den fung. Borgmester, Stecher Christensen, modtager fra Raadhusets Balkon Aarhusianernes begejstrede Hyldest. — Nederst ses den gamle Borgmester H. P. Christensen, der var syg, støttet af sin Hustru og Ingeniør Fanger.

I Jubilæumsaaret saa Aarhus-Borger Nr. 100.000 Dagens Lys, Søn af Smed Krogh Johansen. Han fik en Bankbog med 500 Kr. af Byen, og han blev transmitteret i Radio. Speakeren, Lawaetz, lader Aarhus-Borger Nr. 100.000's skingre Røst gaa ud i Æteren.

Er Snapsen stor nok? Prisstigninger hørte til Dagens Orden under Krigen, og det blev nødvendigt at indføre Priskontrol. Her undersøger to Priskontrollører, om Restauratørens Snapse er store nok til Prisen.

De første engelske Flyverbomber faldt ved Aarhus den 3. August 1941 tidligt om Morgenen. Der blev kastet henved en halv Snes Bomber omkring Viadukten i Viby. Den 21. Oktober samme Aar blev der kastet Flyverbomber mod Benzinhavnen. Den største Skade anrettedes dog den 24. September 1942, da Aarhus Oliefabriks Sydhavnsafdeling blev bombet. En engelsk Bombemaskine kredsede over Byen, stærkt beskudt af det tyske Antiluftskyts. Trods den kraftige Ild fra de tyske Kanoner gik Maskinen ned over Fabrikken og kastede 8 Bomber à 250 kg i Centrum. Her er et Billede af den tyske Luftværnsild.

De tyske Beslaglæggelser tager Fart. I Begyndelsen af Besættelsen var Hovedkvarteret paa »Royal«. Herover ses Vagtafløsning. — Nederst: Tyskerne tager Læssøesgades Skole i Besiddelse.

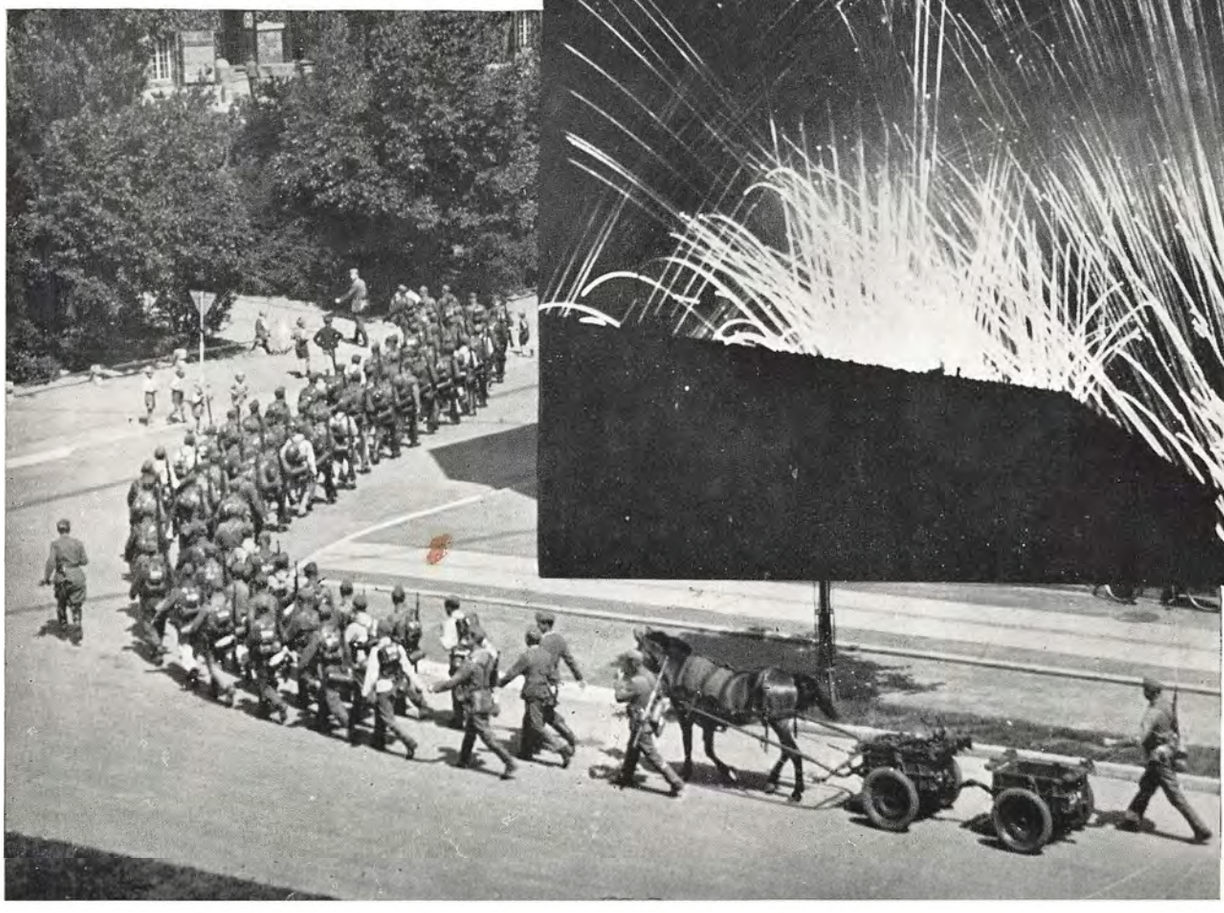

Skaderne paa Oliefabrikken var meget store. Kedelhuset, Kedelsmedien og Mølleriet blev ramt, ligesom Broen over Slipvej styrtede sammen. Nogle af Arbejderne blev begravet under Ruinerne, men reddedes.

Bombernes Kraft var uhyre. Her ses et Træ, der er blevet rykket op med Rode og slynget op paa Taget af Oliefabrikken.

Nogle af Bomberne var Blindgængere. En Soldat har sat sig trygt til Hvile paa en saadan.

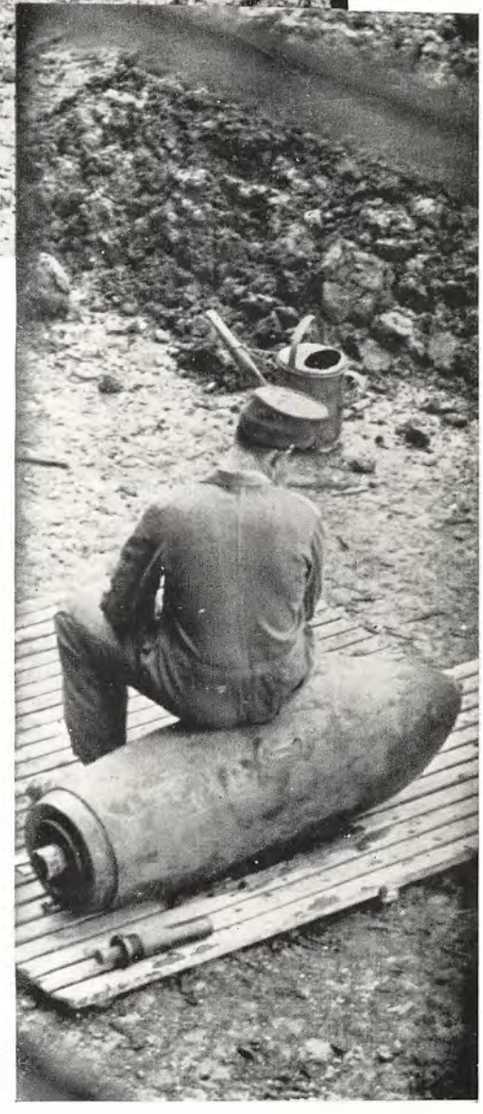

En Situation fra Aarhus Teaters Beskyttelsesrum. Trods Uhyggen er Humøret i Behold.

I Juni Maaned 1942 oplevede Aarhus sin første store Sabotage. Det var Hensigten at ødelægge Krananlægene i Statsbanernes Centralværksteder i Spanien. Det skete ogsaa, men samtidig gik hele Vognhallen og mange Jernbanevogne op i Luer. Skaden løb op i Millioner.

Politibekendtgørelse.

Som Følge af et Gaars Aften stedfundet alvorligt Attentat paa Medlemmer af den tyske Værnemagt træffes der herved i Medfør af § 7 i Lov Nr. 21 af 4. Februar 1871 følgende Bestemmelser:

A. med Virkning fra i Aften:

1. *Teatre, Biografteatre og offentlige Forlystelser*, derunder *Solistoptræden, Musik og Dans* paa Beværtninger skal standse senest Kl. 20.

2. Fra Kl. 21.30 til Kl. 6 skal al offentlig Færdsel indskrænkes til det absolut nødvendige, og det henstilles **indtrængende** til enhver indenfor dette Tidsrum at holde sig inden Døre.

Færdslen vil i dette Tidsrum blive kontrolleret af *den tyske Værnemagt og Politiets Patrouiller.*

Det gældende Forbud mod enhver Sammenstimlen og Oplob **indskærpes paa det alvorligste.**

B. Fra i Morgen Aften at regne gælder **yderligere** følgende Bestemmelse: **Alle Beværtninger skal lukke i Tiden fra Kl. 20 til Kl. 6.**

Politimesteren for Aarhus Købstad, den 23. Marts 1943.

HOECK

Den 22. Marts 1943, Dagen før det straalende demokratiske Folketingsvalg, skete en voldsom Eksplosion i de tyske Militærbarakker ved Langelandsgades Kaserne. Dagen efter blev der erklæret Undtagelsestilstand. Til venstre ses Politiets Bekendtgørelse herom.
Ovenover: Borgmester Steeher Christensen aabner Valghandlingen den 23. Marts.

Saa vidt det stod i Byraadets Magt skulde Aarhusianerne ikke sulte. I de første Krigsvintre arrangerede man Salg af »kommunale Grise«. Afsætningen var dog ikke saa stor som ventet, og Foretagendet gav Underskud. Her ses to, der var glade for at faa Sul i Saltkarret.

Cyklegummiet slap hurtigt op, og Cyklehandlerne kunde næsten ikke bestille andet end lappe, lappe og lappe igen.

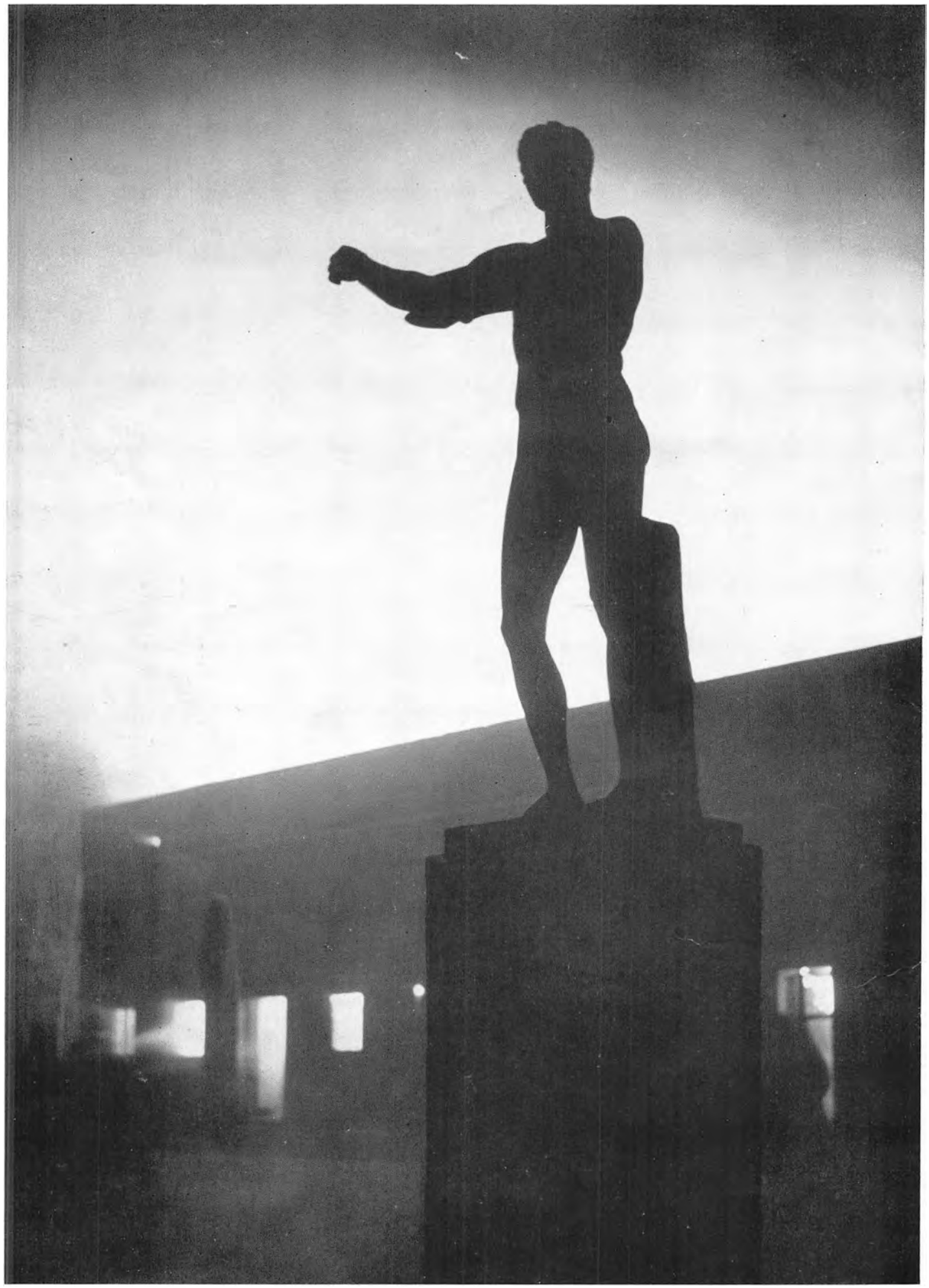

Den 27. Marts 1943 gik Stadions Tennishal, som Tyskerne brugte som Magasin, op i Luer som Følge af Sabotage. Et mægtigt Lager af Madrasser og Senge blev Luernes Bytte. Fra næste Dag yderligere skærpet Undtagelsestilstand med Spærretid fra Kl. 19.

Sabotørbomber er knaldet i Brd. Jørgensens Automobilværksted paa Silkeborgvej. Der anrettedes betydelig Skade, og flere tyske Biler blev ødelagt. Det varede et Stykke Tid, inden der igen kunde ydes »Service«.

Politi kontrollerer Passersedler under Spærretiden.

Intet maatte gaa til Spilde. LAB etablerede Spildindsamling. Her ses »Blikafdelingen«.

Efterhaanden som der blev knapt med forskellige Varer, blomstrede Sort Børshandlen. Øverst en typisk Situation paa Hjørnet af Frederiksgade og Østergade, som var et yndet Opholdssted for Børsherrerne. — Nederst drager Politiet af med en Sort Børs-Grosserer.

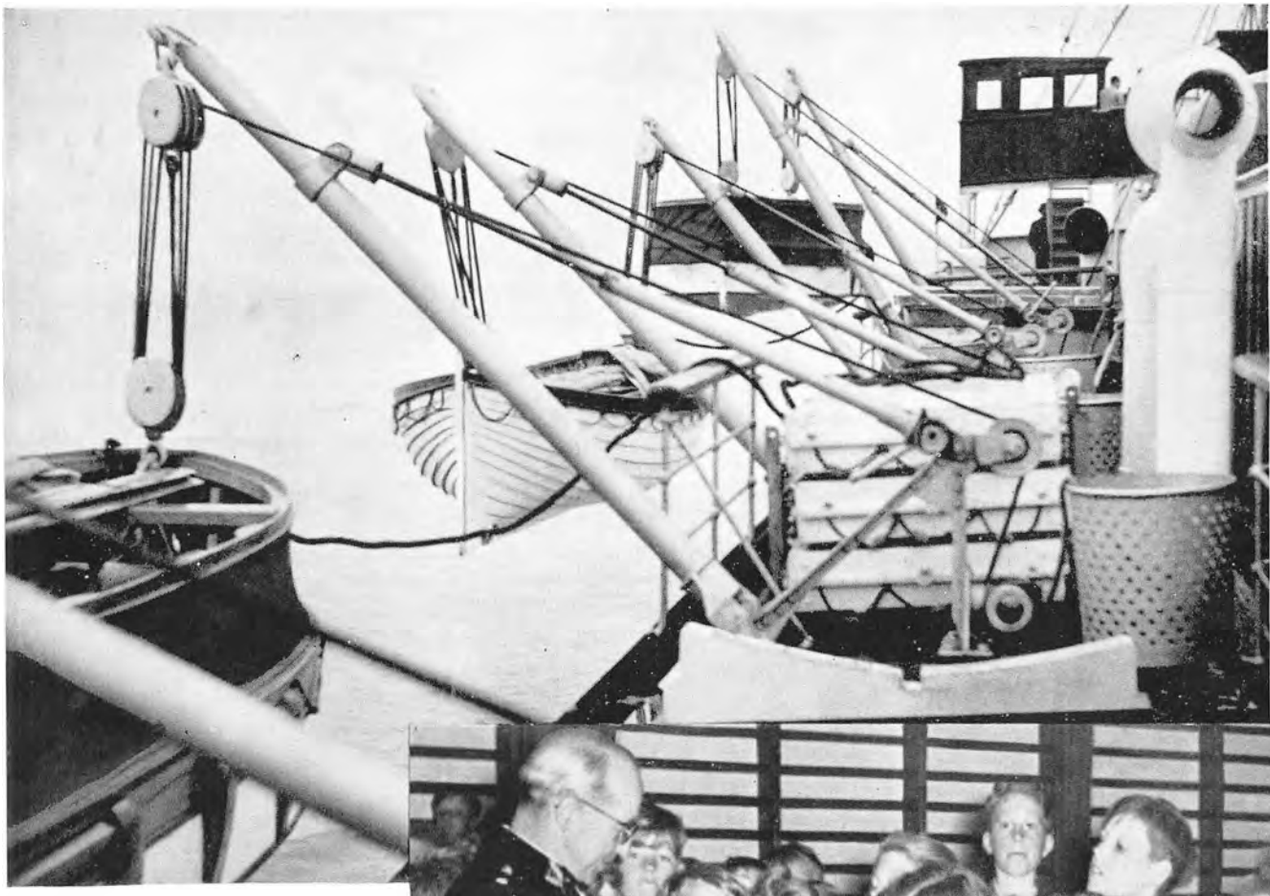

Englændernes Mineudlægninger i danske Farvande blev mere og mere hyppige, og Rutesejladsen mellem Aarhus og Kalundborg var slet ikke ufarlig. For alle Eventualiteters Skyld holdtes Redningsbaadene klar i Daviderne, saa de hurtig kunde sættes i Søen, hvis Katastrofen skulde indtræffe. Senere standsedes den ordinære Sejlads helt.

Skolebørns letsindige Omgang med fundne Projektiler var ofte utrolig. Politikommissær Simonsen fortæller Børnene om de farlige Tingester. Indsat ses et lille Udvalg af Projektiler, som Drengene afleverede til Politiet efter at have hørt de advarende Ord.

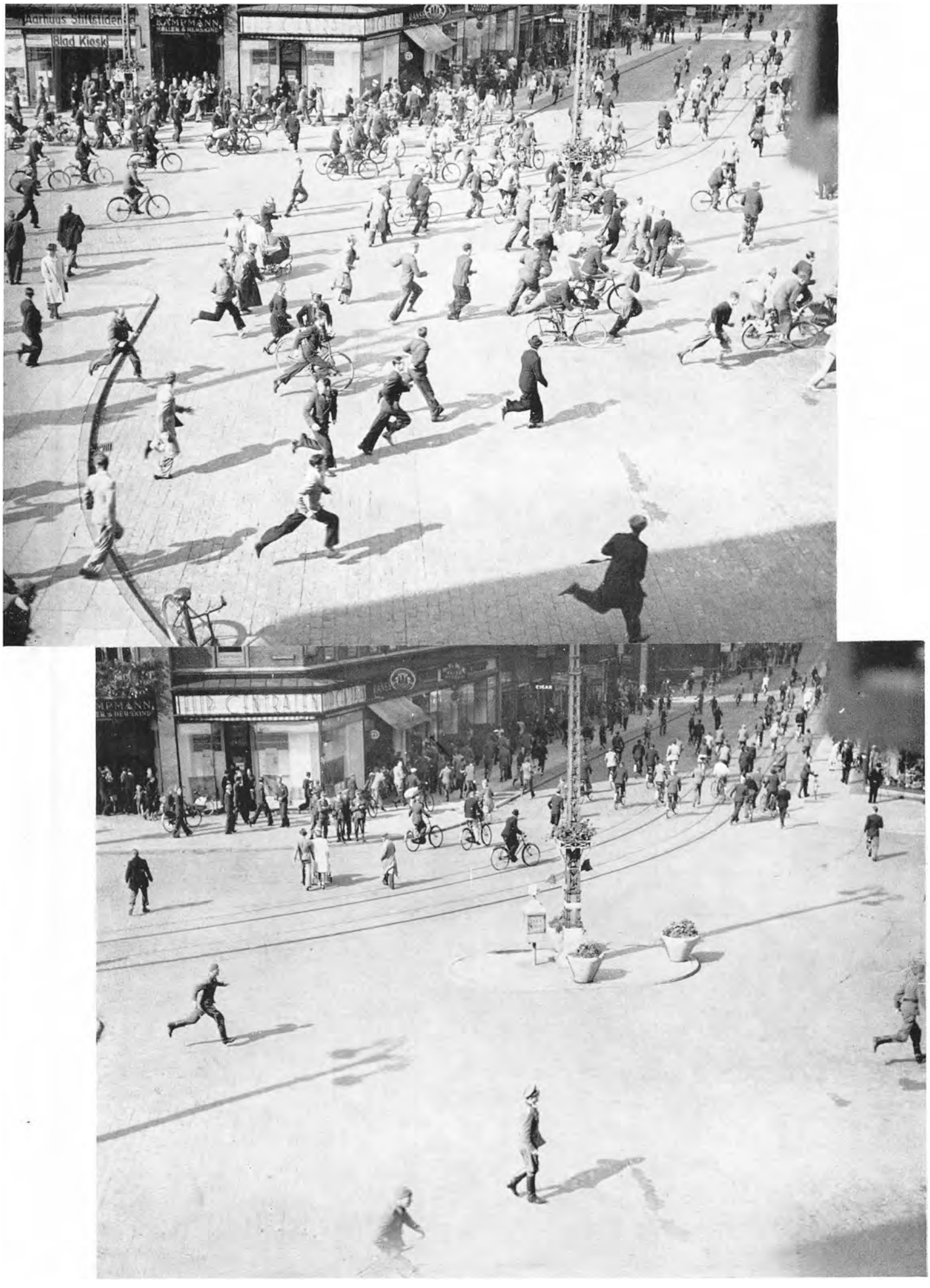

Den 26. August 1943 oplevede Aarhus sin første Generalstrejke. Den blev iværksat som Protest mod Henrettelsen af Konstruktør Kjær Sørensen. Paa Banegaardspladsen kom det til Sammenstød med Værnemagten. Øverst ses Menneskemængden paa Flugt for bajonet- og pistolbevæbnede Tyskere, der ses paa nederste Billede.

Øverst: Tysk Panservogn ved Raadhuspladsen.
Nederst: Det var et tysk Militærorkester, der provokerede den Dag, da Aarhus var ramt af Sorg. Her ses det svinge ud fra Kasernen i Vesterallé.

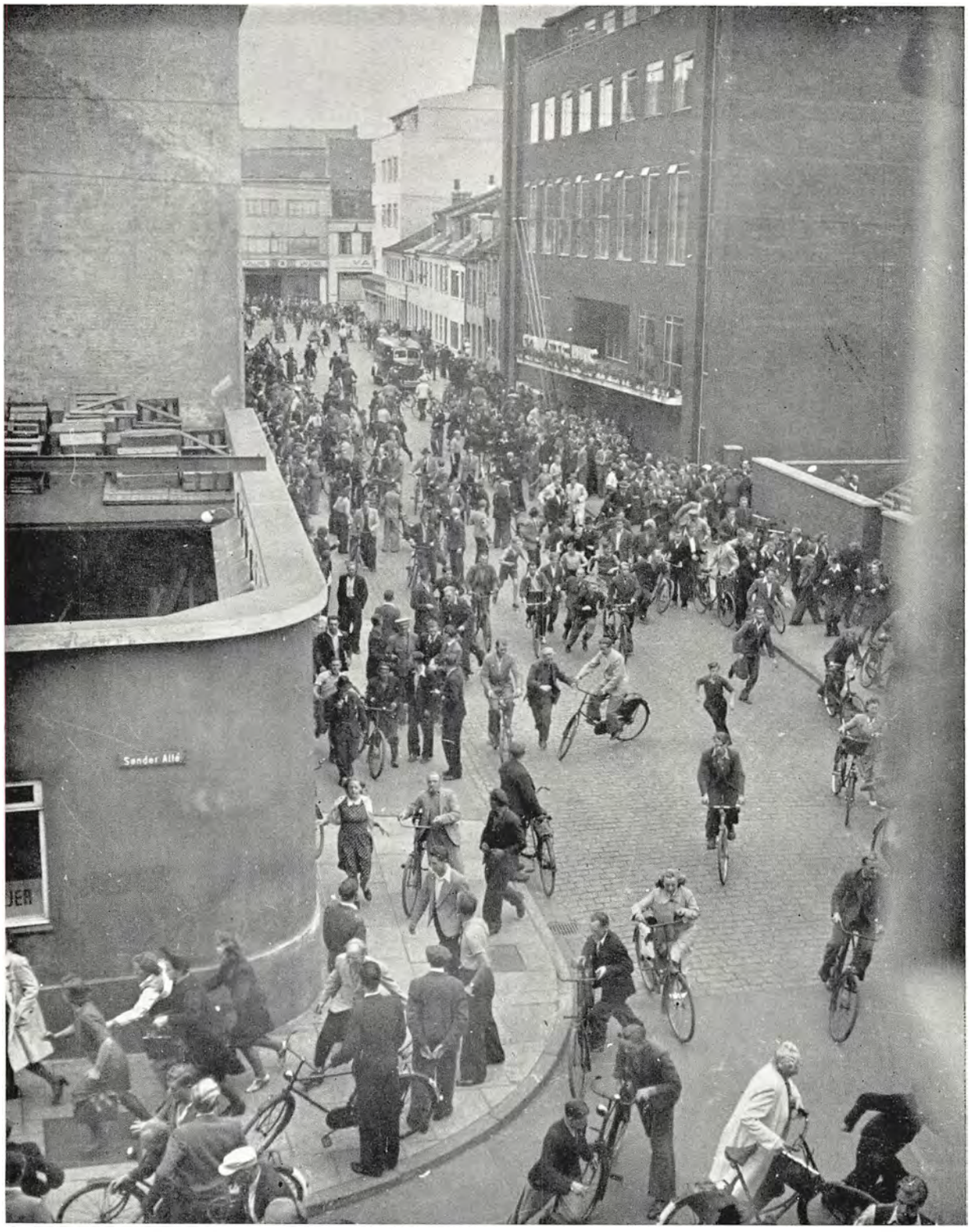

I Amaliegade ud for Folkets Hus var der stort Opløb af Demonstranter. I dette Tilfælde var det Politiet, som spredte Menneskemængden — dog uden at gribe til haardhændede Metoder.

Rejser maatte kun foretages, naar det gjaldt livsvigtige Formaal. Til venstre ventes der paa Rejsetilladelse hos Politiet.

Der maa skaffes Mad til Huse. Alle Butikker og Virksomheder holdt lukkede i Strejkedagene. Dog kunde der handles ved Bagdørene i Levnedsmiddelbutikkerne. Herunder ses en lang Kø foran Arbejdernes Produktionsforening i Studsgade.

Den 29. August oprandt med militær Undtagelsestilstand i hele Landet. Paa Billedet t. v. ses nogle af de aarhusianske Gidsler »paa Moleture under tysk Bevogtning. Fra venstre: Redaktør Martin, Professorerne Stender-Petersen og Blatt samt Lærer Grønborg, Risskov.

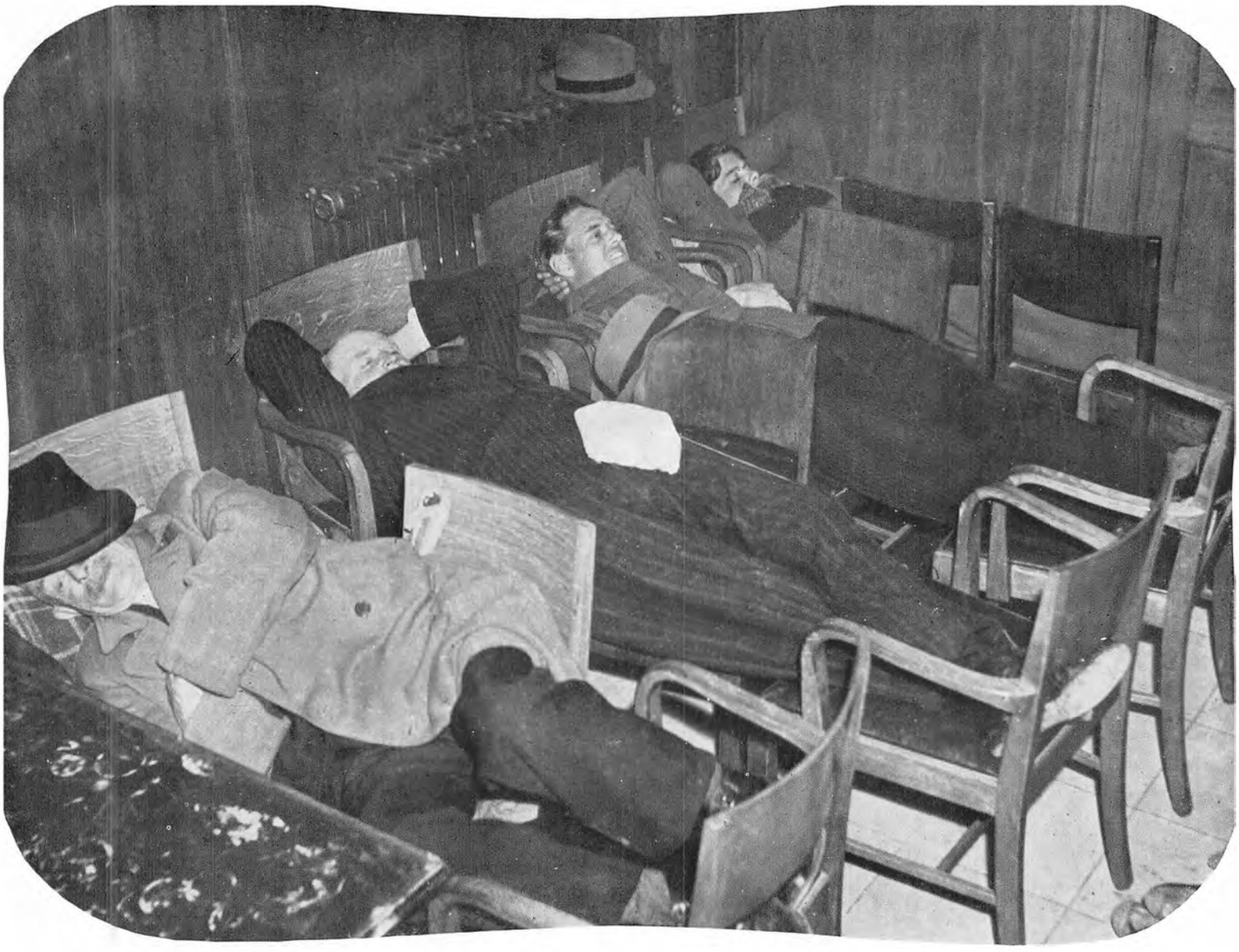

Havnens 25 Tons Kran blev flittigt benyttet af Tyskerne til Ind- og Udskibning af Biler. Det fik Sabotørerne snart sat en Stopper for. Et Par Bomber under Kranens Ben gjorde Underværker. Kranens Overdel forsvandt i Havnens Dyb.

En af de Virksomheder, Sabotørerne havde et godt Nænne til, var Universal-Fabrikkerne i Fredensgade, tilhørende Ingeniør Olaf Schmidt, som var en af de mest fremtrædende Nazister i Byen. Den 21. Oktober 1943 blev Fabriksbygningen sprængt i Luften. Der blev bogstavelig talt ikke en hel Pind tilbage.

Aarhus leverede gennem den sydøstjydske Samleskinne Strøm til de sønderjydske Elektricitetsværker, der igen havde Forbindelse med Nordtyskland. Effektiv Sabotage afbrød Strømforsyningerne fra Tid til anden.

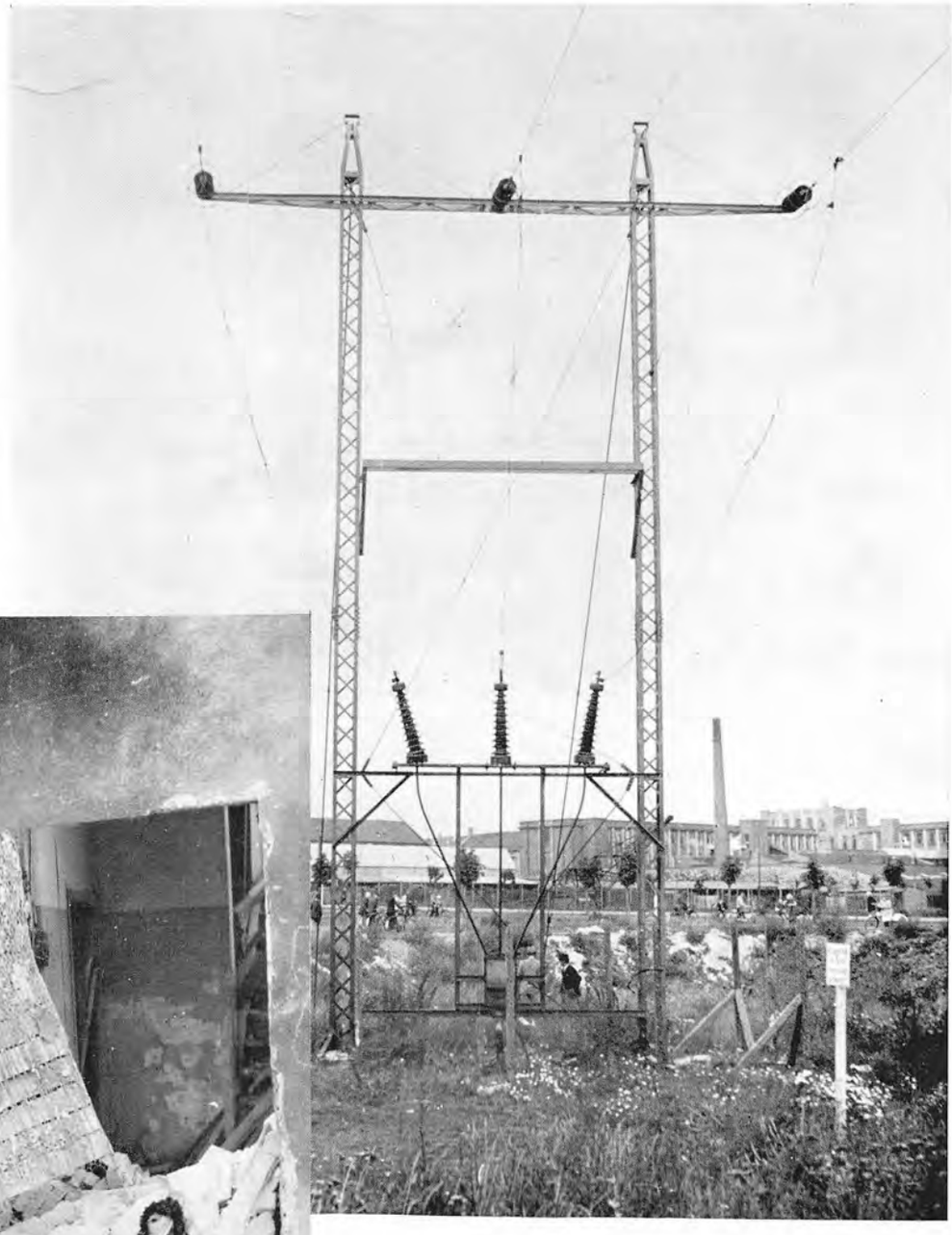

Transformatoren til Aarhus Motor Co. saboteredes, og den for Tyskerne vigtige Reparationsvirksomhed blev sat ud af Spillet for en rum Tid.

Jernbanetrafikken kunde ogsaa standses paa anden Maade end ved at lægge Bomber paa Skinnerne. Det viste sig, at en Telefonopringning om, at der var udlagt Bomber, kunde standse Trafikken i Timevis, indtil Tyskerne havde forvisset sig om, at der alligevel ikke var Bomber paa Skinnerne. »Telefon-Bomberne« bevirkede, at Banegaarden rømmedes, og at al Trafik standsede i de nærmeste Gader. Her ses en saadan Situation fra Ryesgade.

Alle Telefonopringninger om Bombeudlægning var ikke falske. Den 17. November 1943 ringede Sabotørerne op og meddelte, at i Løbet af faa Minutter vilde Kommandostationen ved Frederiksallé-Broen ryge i Luften. At det blev Virkelighed, fremgaar med al ønskelig Tydelighed af ovenstaaende Billede. Nervesystemet paa Aarhus H. blev ødelagt. Al Sporskiftning maatte herefter foregaa ved Haandkraft. Skaden beløb sig til henimod en Mill. Kr.

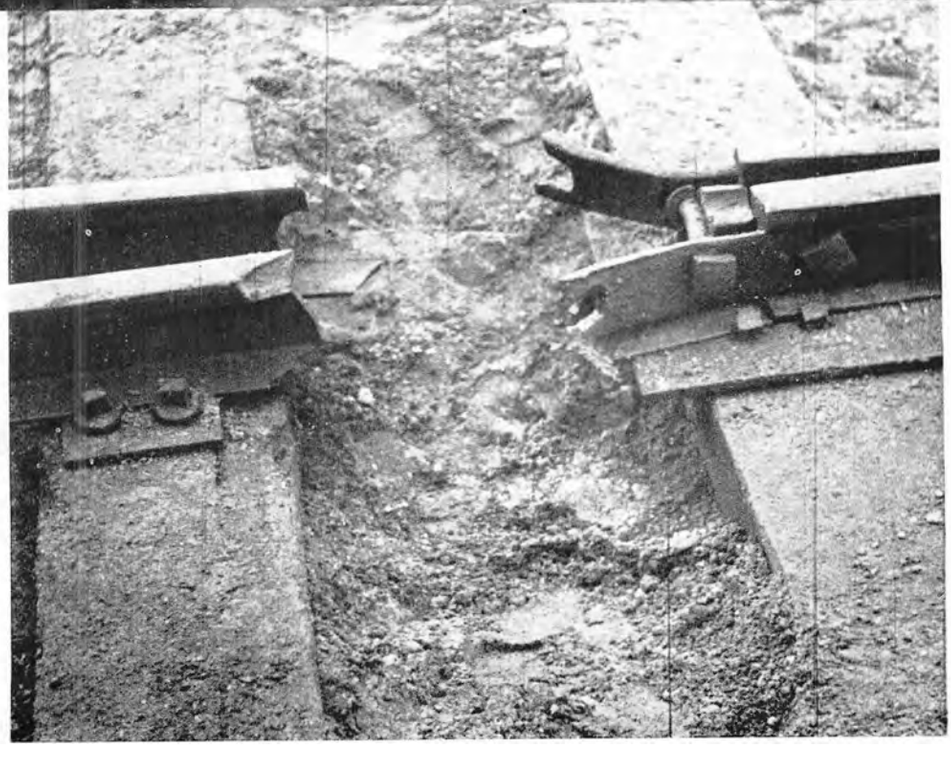

Ogsaa paa Østbanegaardens Terræn knaldede Bomberne. Her ses et ødelagt Sporskifte.

Sammen med Jernbanesabotagen fulgte Spærretid. Biograferne maatte aflyse deres Forestillinger.

Der blev Knaphed paa Læder. Træskomændene oplevede en Renæssancetid.

Brændselssituationen forværredes stadig. Tilførslerne af udenlandsk Brændsel forbeholdtes Gasværkerne. Det danske Brændsel var dyrt og daarligt, og i mange Hjem smaafrøs man om Vinteren. T. v. er Kokspillere i Aktivitet paa Gasværkskajen.

Storstikkersken Grethe Bartram, som var Skyld i, at flere af de betydeligste aarhusianske Modstandsgrupper blev rullet op af Gestapo og deres Medlemmer sendt til Død og Lidelser i tyske Koncentrationslejre, arbejdede som Model inden for Kunstnerkredse, der havde Tilknytning til illegalt Arbejde. Ialt menes hun at have stukket henved 60 Danskere, af hvilke 9 satte Livet til. Modstandsbevægelsen søgte at likvidere hende to Gange, men hver Gang mislykkedes det. Her sidder Grethe Bartram Model.

Efter Stikkerlikvidationer satte Tyskerne omgaaende ind med Repressalier. Den 13. Januar 1944 trængte Gestapofolk ind hos Tandtekniker Leo Kæraa, Risskov, myrdede den engelskfødte Frue og saarede Leo Kæraa livsfarligt. Som Undskyldning anførte man, at Ægteparret »satte sig til Modværge, da de skulde anholdes i Forbindelse med en Aktion mod Sabotører og deres Medhjælpere«. Her ses en Dør i Kæraas Villa, gennemhullet af Kugler.

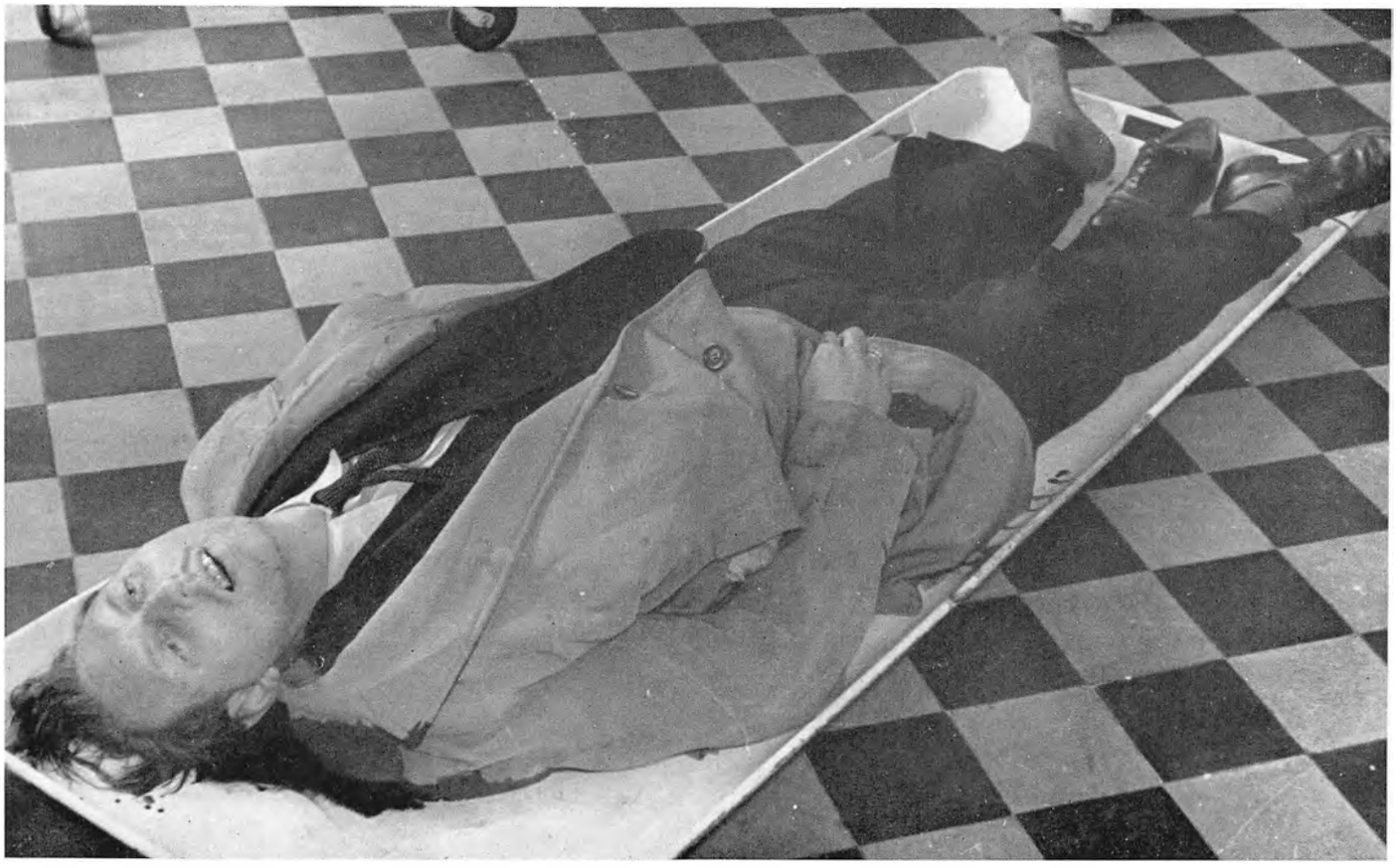

I Aarhus blev under hele Krigen likvideret 30 Stikkere, hvilket er Halvdelen af Likvidationerne i Jylland. Herover: En likvideret Stikker paa en Baare i Kommunehospitalets Lighus.

Husmoderforenings-Medlemmer i Færd med at skrælle Æbler til Marmelade til syge og mindrebemidlede.

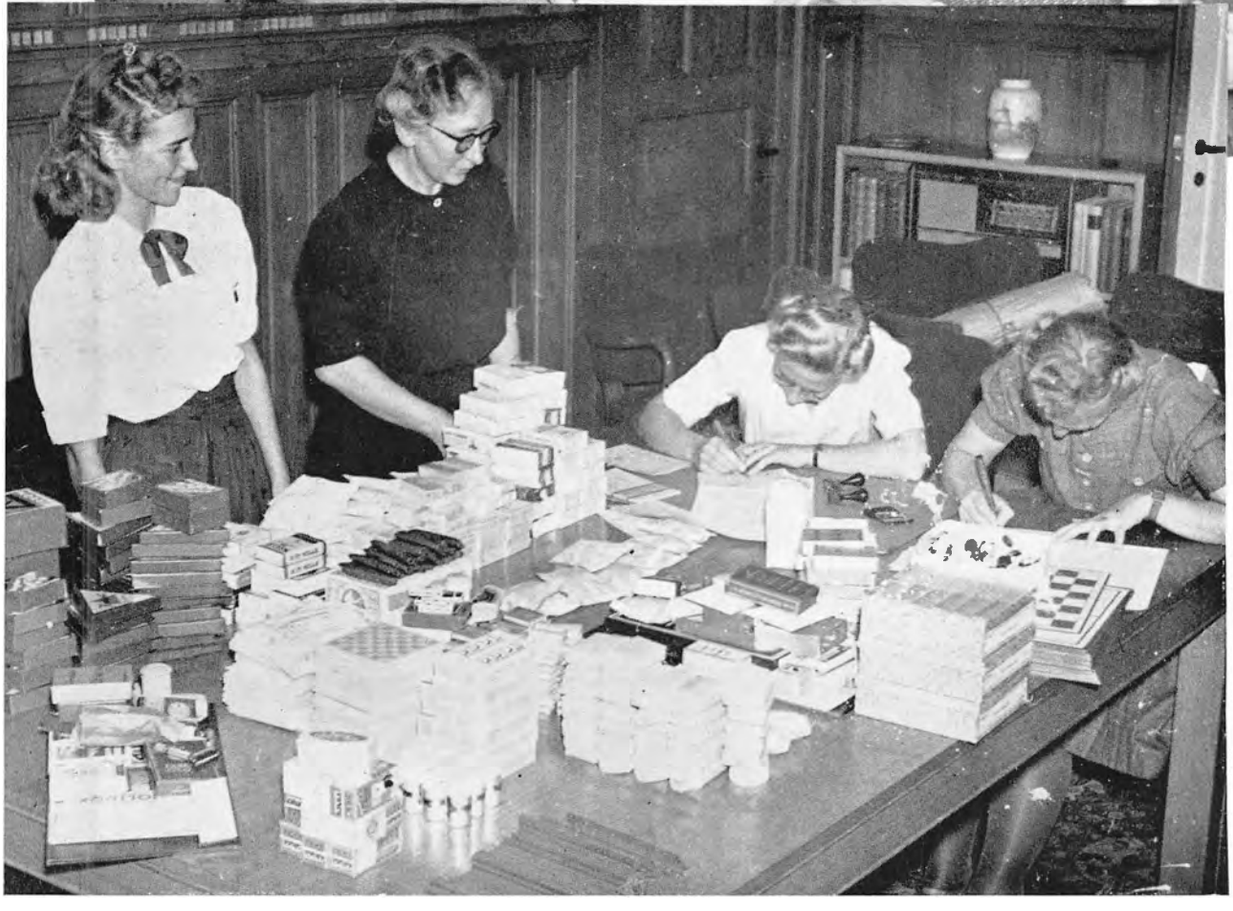

Røde Kors sørger for Forsendelser til de internerede danske Soldater.

I et desperat Haab om at dæmme op for Sabotagen, som antog et stadigt større Omfang, satte Tyskerne ind med Modsabotage eller, som det populært kaldtes, Schalburgtage. Aarhus stiftede mere end nogen anden dansk By Bekendtskab med denne specielle Form for tysk Terror. Den ødelagde Værdier for 15—17 Mill. Kr., og 17 Aarhusianere faldt som Ofre for Mordbrandene. Den første Schalburgtage fandt Sted den 3. Februar 1944, da en Række af Byens Forretninger blev raseret ved store Eksplosioner. Øverst ses, hvorledes svære Granitpiller er blevet knust hos Konditor Emmery i Guldsmedgade. Billedet nederst viser de sørgelige Rester af Skotøjshandler Holmboe's Forretning paa Søndergade.

Jydsk Handels- og Landbrugsbanks nye Bygning paa Raadhuspladsen tog sig ejendommelig ud med »Kludetæpper« paa Facaden, efter at alle Vinduerne var blevet knust ved en Schalburgtageaktion den 21. Februar 1944.

Manglen paa Boliger gjorde sig efterhaanden alvorligt gældende. 800—1000 Personer kom under Husvildeforsorg. Skoler og andre Lokaler maatte tages i Brug som interimistiske Boliger til de Husvilde. Beboerne gør alt for at skabe lidt Hygge, men det kniber med at naa et Resultat.

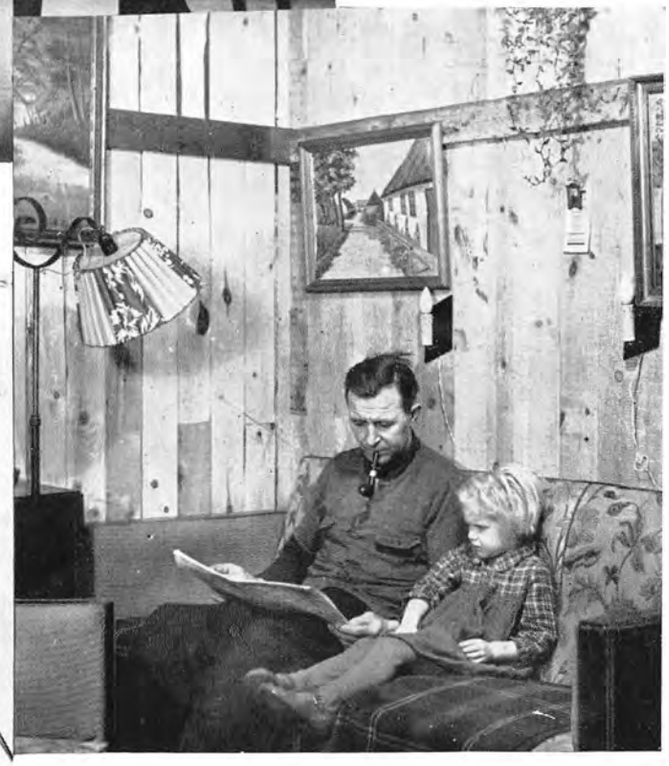

Den ordinære Sejlads paa Ruten Aarhus-Kalundborg maatte indstilles paa Grund af Minefare. I Stedet indsattes Motorsejleren »Kamma«. Sejladsen foregik lidt uregelmæssigt, og det var ikke nogen Forlystelsestur, naar man maatte nøjes med »Lugeplads«. Iøvrigt blev »Kamma« anvendt til illegale Forsendelser.

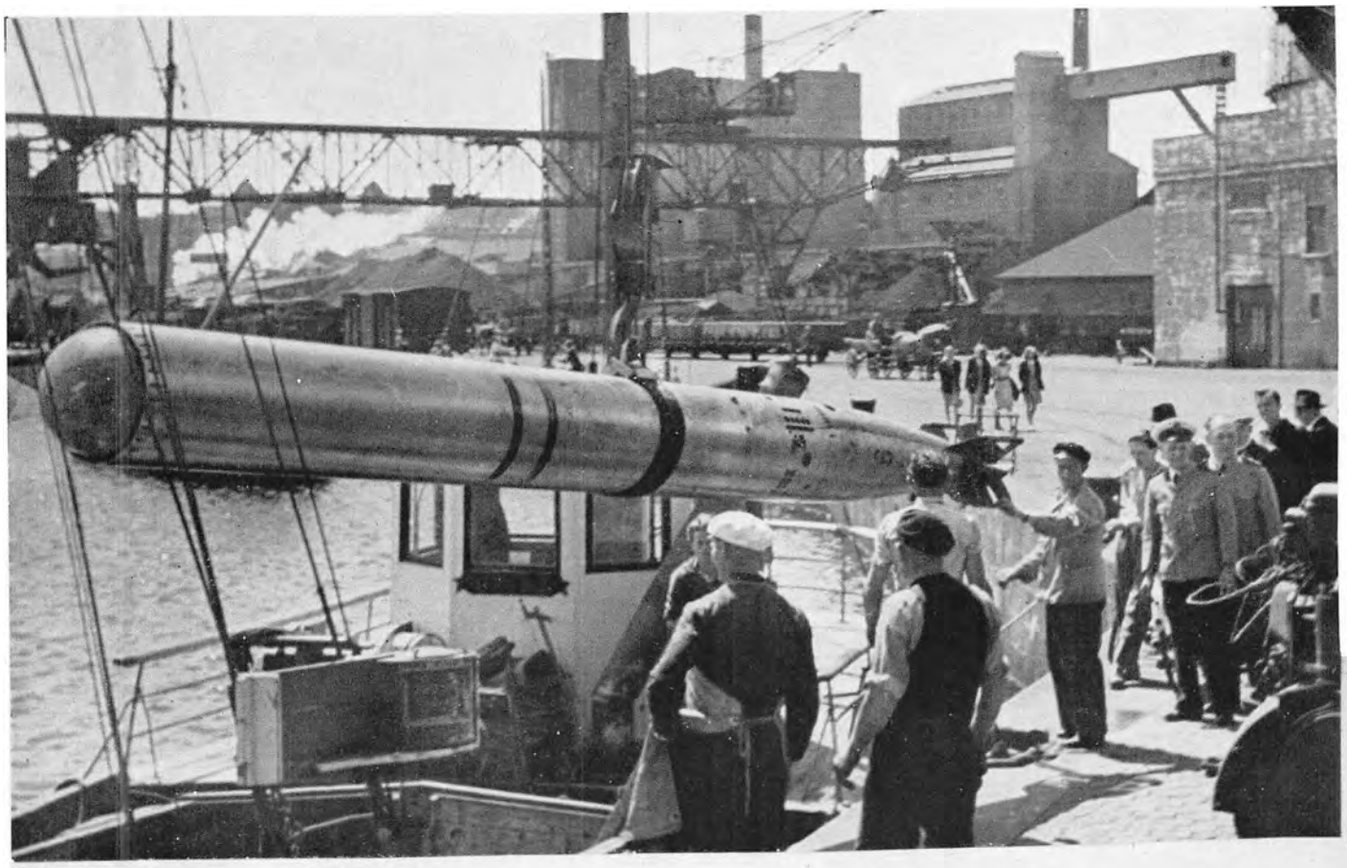

Aarhus Havn var et Knudepunkt for den tyske Trafik fra og til Norge. Øverst lades et Skib med Torpedoer. Nederst ses tyske Skibe i Havnen.

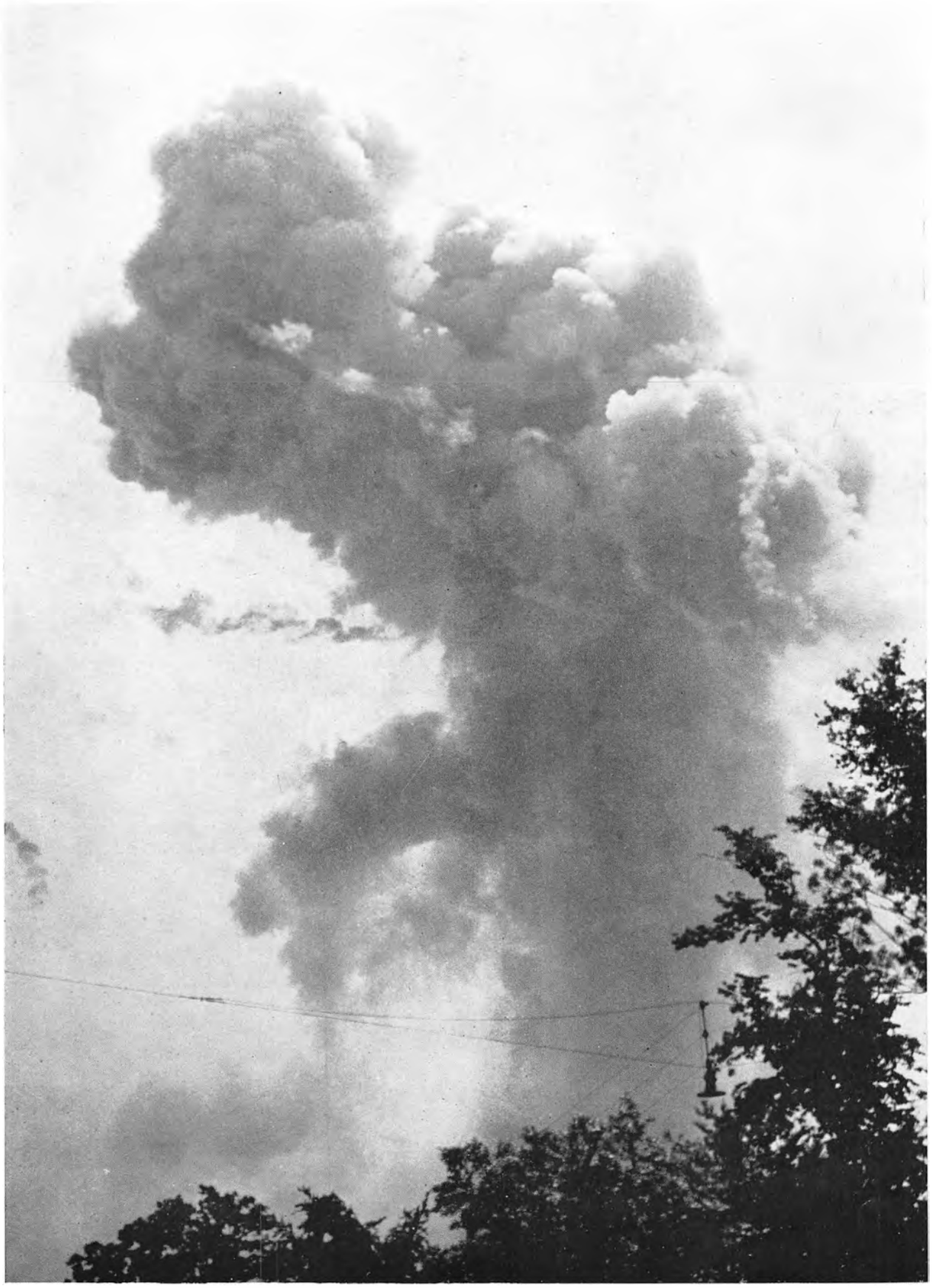

Den 4. Juli 1944 indtraf den største Katastrofe i Aarhus By's Historie. En tysk Ammunitionslægter, der laa ved Kornkompagniets Pakhus, sprang i Luften. Ulykken krævede 41 Menneskeliv og anrettede Skade for ca. 40 Mill. Kr. I Eksplosionsøjeblikket steg en kilometerhøj Røgsky til Vejrs og blev i det stille Vejr hængende mange Minutter, før den spredtes.

Ødelæggelserne var frygtelige paa Eksplosionsstedet, hvilket fremgaar af ovenstaaende Billede, der blev taget umiddelbart efter Ulykken. Kajen, hvor Ammunitionslægteren laa, er sunket ned i Havnebassinet.

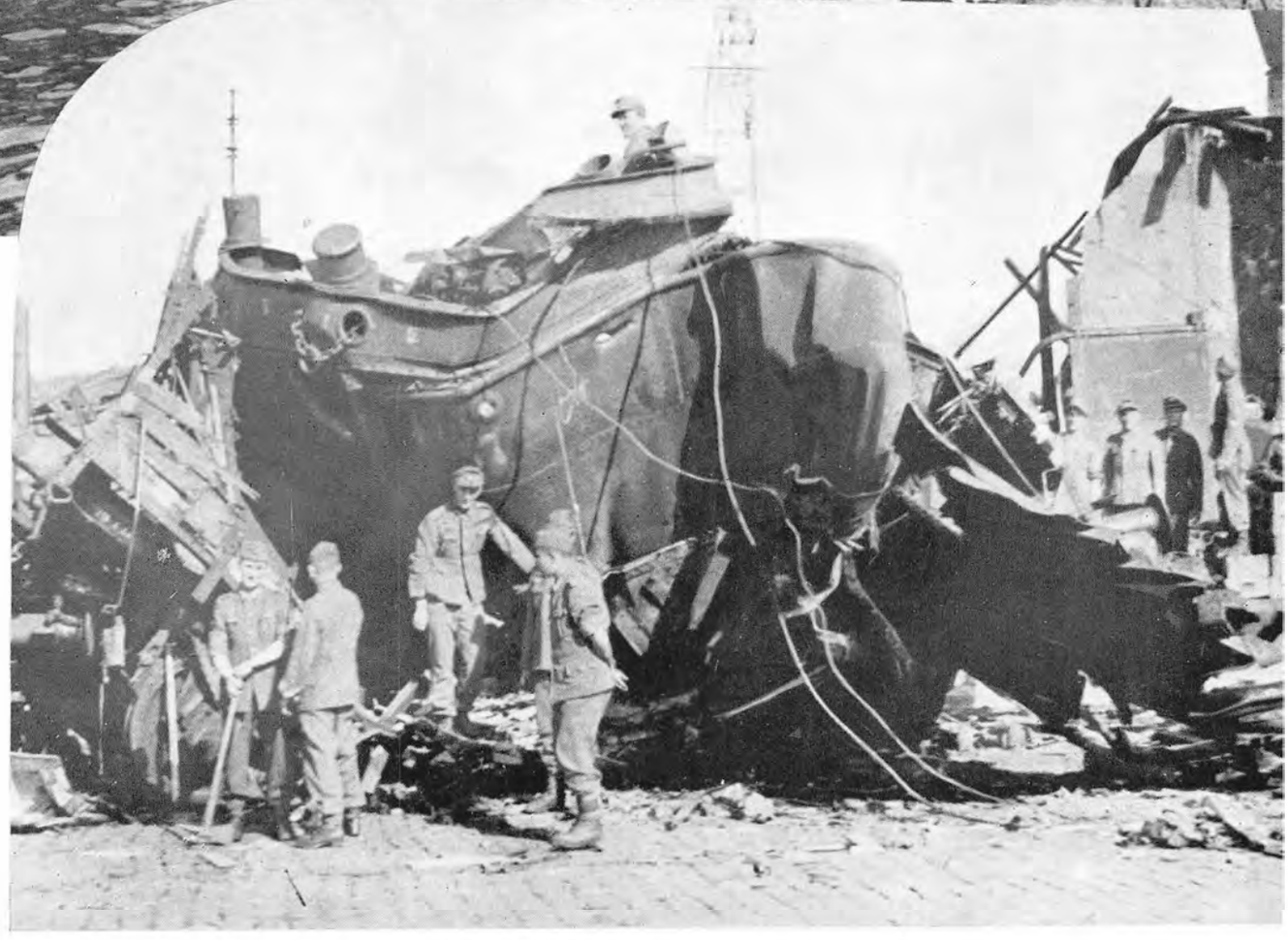

Den tyske Jernlægter med Ammunitionen blev slynget op paa Land som en forvreden Jernklump. Tyske Soldater ses i Gang med Oprømningsarbejdet.

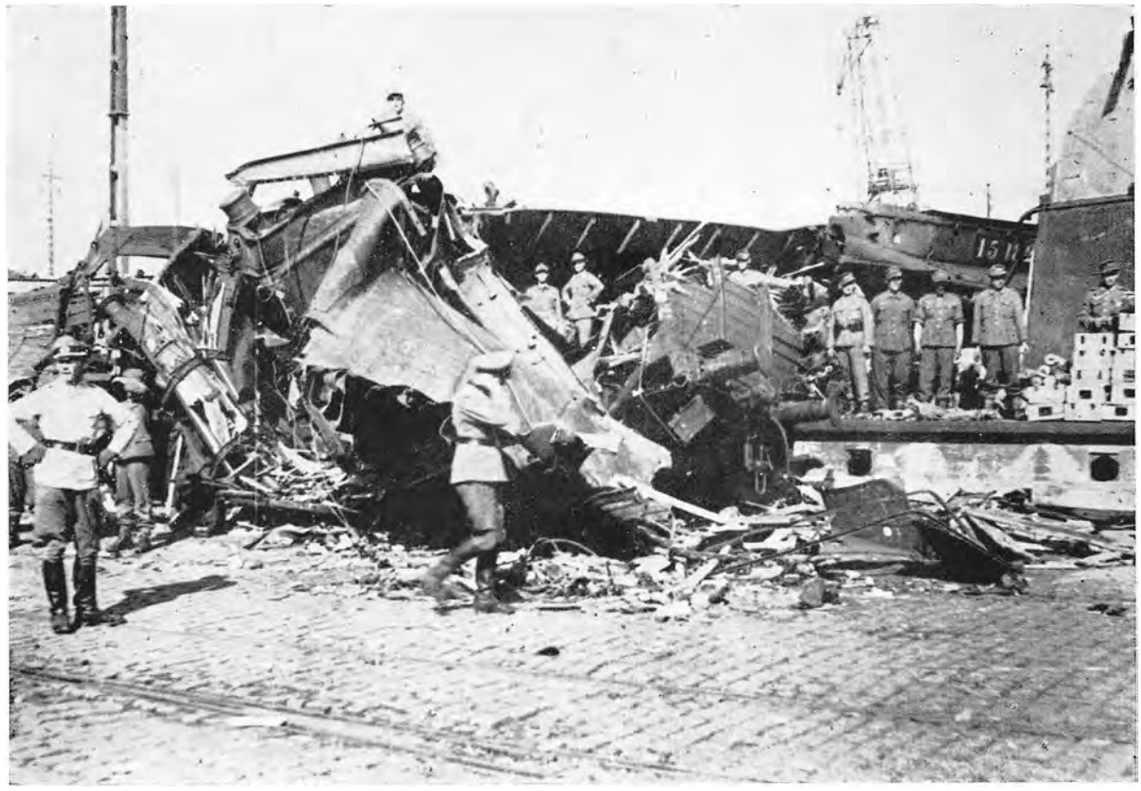

Alt i Nærheden af Eksplosionsstedet bar Præg af Katastrofen. Tage var revet af Husene. Mure trykket ind og Jernbanevogne knust til Pindebrænde.

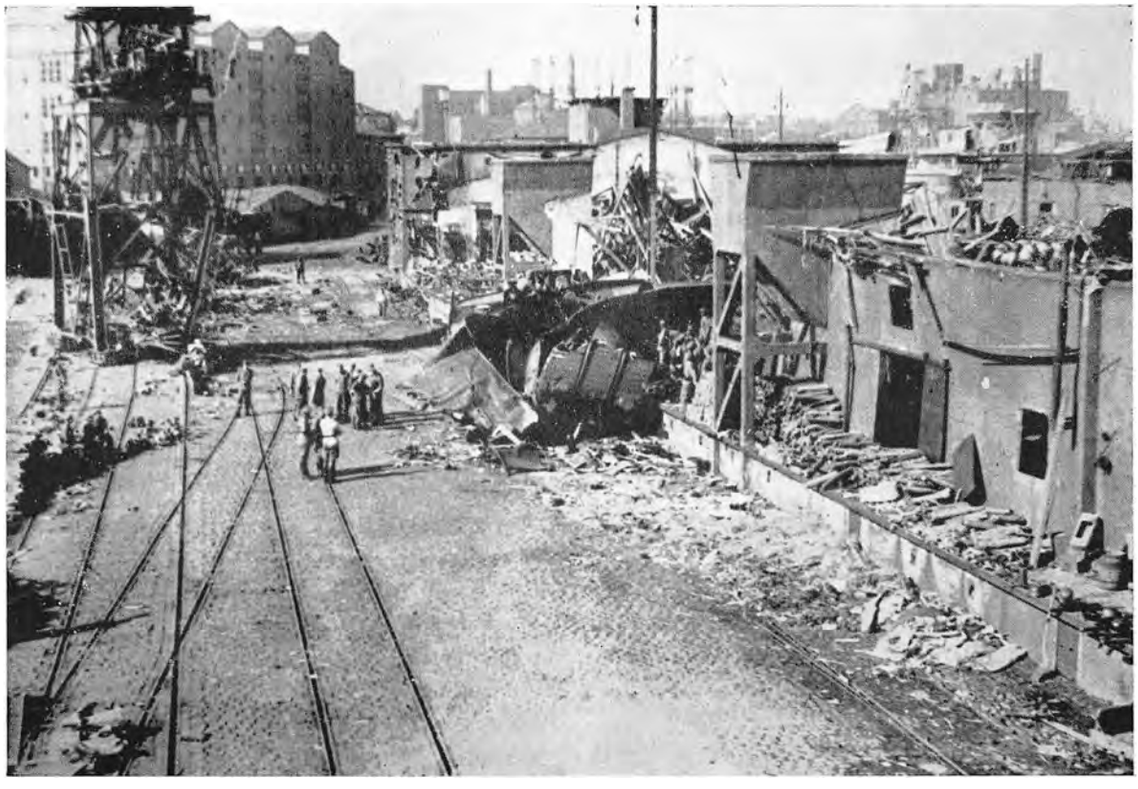

I Tusindvis af Granater fløj ved Eksplosionen ind over Byen og anrettede Ødelæggelser. Her ses to CBU'ere med nogle af de farlige Krabater.

Antallet af saarede løb op til 250, hvoraf de 200 var lettere saaret. Overalt paa Hospitalerne var der forrygende Travlhed med at forbinde de tilskadekomne, som var blevet ført dertil paa Lastbiler, Trækvogne, Tricykler og Postbiler o. s. v. En knugende Uhygge laa den Dag over alle aarhusianske Hjem.

I mange af Byens Ejendomme anrettedes der betydelige Ødelæggelser. Paa Billedet ses en Ankerkæde, der er fløjet flere Hundrede Meter gennem Luften, har slaaet Hul gennem Taget paa et Hus og er landet i en Lejlighed. Ved et Mirakel kom ingen noget til her.

De saarede frembød et drastisk Syn, efter at de var blevet forbundet.

Ved en storstilet Højtidelighed begravedes Katastrofens uidentificerede dræbte den 29. Juli fra Aarhus Domkirke. Tusinder fulgte Baaren, og det blev den største Begravelse i Aarhus By's Historie. Paa Billedet til venstre bærer Formanden for Havnearbejdernes Fagforening, Chresten Jensen, Urnen med de dræbtes Aske til Graven. Nederst ses Sørgetoget paa Vej gennem Byen til Vestre Kirkegaard.

For faa Øjeblikke siden et myldrende Liv paa Torvet paa Aaboulevarden, men Flyvervarslingen har lydt, og Torvet er blæst rent for Handlende og Kunder. Kun en enlig Tysker vandrer omkring og ser paa Herlighederne.

Hesten ser ligesom lidt ked ud af det. Den bryder sig heller ikke om Luftalarm.

Pølsemanden gør gode Forretninger i Raadhusets Beskyttelsesrum.

Faren for Invasion blev større og større, og i Sommeren 1944 gik man i Gang med at bygge nye Bunkers af Cementrør. De blev aldrig helt, som de skulde være, og Aarhusianerne gik nødigt i dem. Billederne paa denne Side viser de forskellige Faser i Bunkers-Bygningen.

Vi har ingen Cigaretter her hos os, lød et af Krigens populære Refrainer. Det fik vi at vide mange Gange hos Cigarhandlerne; men naar der var kommet nye Forsyninger frem, kunde man ogsaa være sikker paa, at der hurtigt dannede sig lange tobakshungrende Køer foran Butikkerne. Sort Børs blev et saa almindeligt Begreb, at Børnene spillede »Politiet og Den sorte Børs«, hvor de kunde lære forskellige Fiduser.

Den 22. August 1944 foretog Schalburgfolkene en af deres mest ondartede Ødelæggelser, Attentatet mod Sporvejene, hvis Følger Aarhusianerne lider under endnu. Alle Byens Sporvogne blev sat ud af Spillet og forvandlet til gammelt Jern ved Bombeeksplosionerne i Remisen paa Dalgas Avenue. Det meste af Remisen, 25 Sporvogne, 21 Bivogne og 19 opklodsede Trambusser, blev Flammernes Bytte. Skaden beløb sig til ca. 2 Mill. Kr. — Øverst ses det kæmpemæssige Baal, da Branden paa Sporvognsremisen var paa sit højeste. — Til venstre: Ødelæggelsen var total.

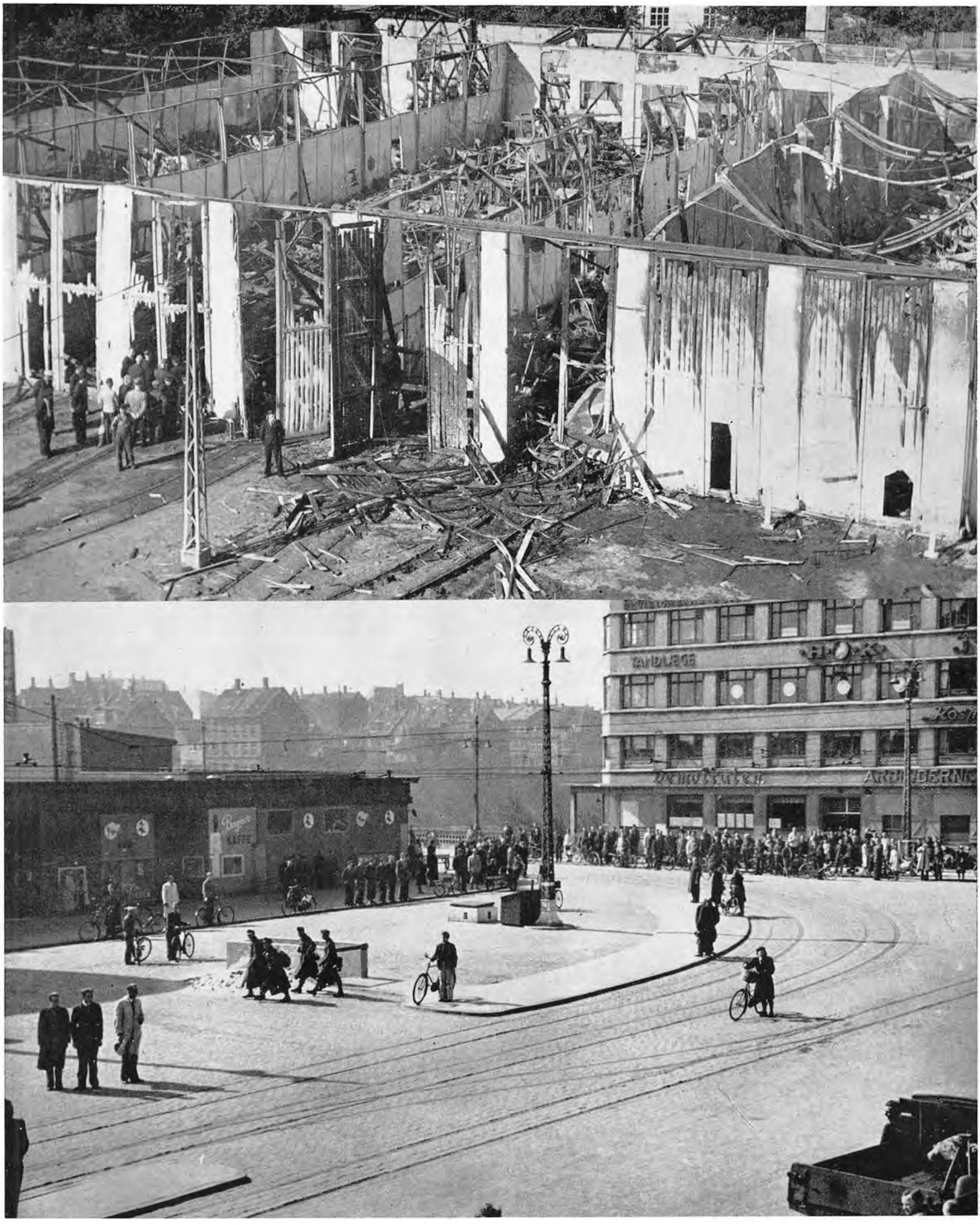

Øverst: De sørgelige Rester af Sporvognsremisen med de forkullede Vogne.
Nederst: Den 29. August 1944 mindedes Aarhusianerne de historiske Begivenheder Aaret før med to Minutters Stilhed. Her er en Situation fra Banegaardspladsen, hvor al Trafik er standset. De eneste, der bevæger sig, er fire forundrede tyske Soldater.

Fire Virksomheder i Nørreport ødelagdes af Sabotører, bl. a. Aarhus Autolager. I H. Kjeldsen & Søns Dukolakeri sprang Sabotørerne op paa det flade Tag og fired Bomberne ned i Virksomheden. En vældig Brand rasede i flere Timer. Her er et Par Snapshots fra Slukningsarbejdet. Paa det nederste Billede ses til højre tyske Soldater, som vil give et Nap med.

SCHALBURG KORPSET

TROSKAB VOR ÆRE

Landstormen

KØBENHAVN Ø. 10. Februar 1944.

BLEGDAMSVEJ 23
TELF. TRIA 1301

EK/K Nr. 47.

FULDMAGT.

Ingeniør Olaf Schmidt, født d. 31/10-1900 i Aarhus er fra den 1. Februar 1944 betroet Hvervet som Landstormens Tillidsmand i Aarhus og som saadan bemyndiget til at hjælpe den stedlige Instruktør ved Udbygningen af vor Afdeling der i Byen.

Leder af Landstormen

LANDSTORMEN

DANSK SABOTAGE-VÆRN

Medlemskort Nr. 194

Herr Ingeniør Olaf Schmidt
Park Alle 9
Aarhus

1944

Januar Kvartal | April Kvartal | Juli Kvartal | Oktober Kvartal

Sct. Pederstræde 27, 2. Sal. Tlf. Palæ 7957, Giro 58217

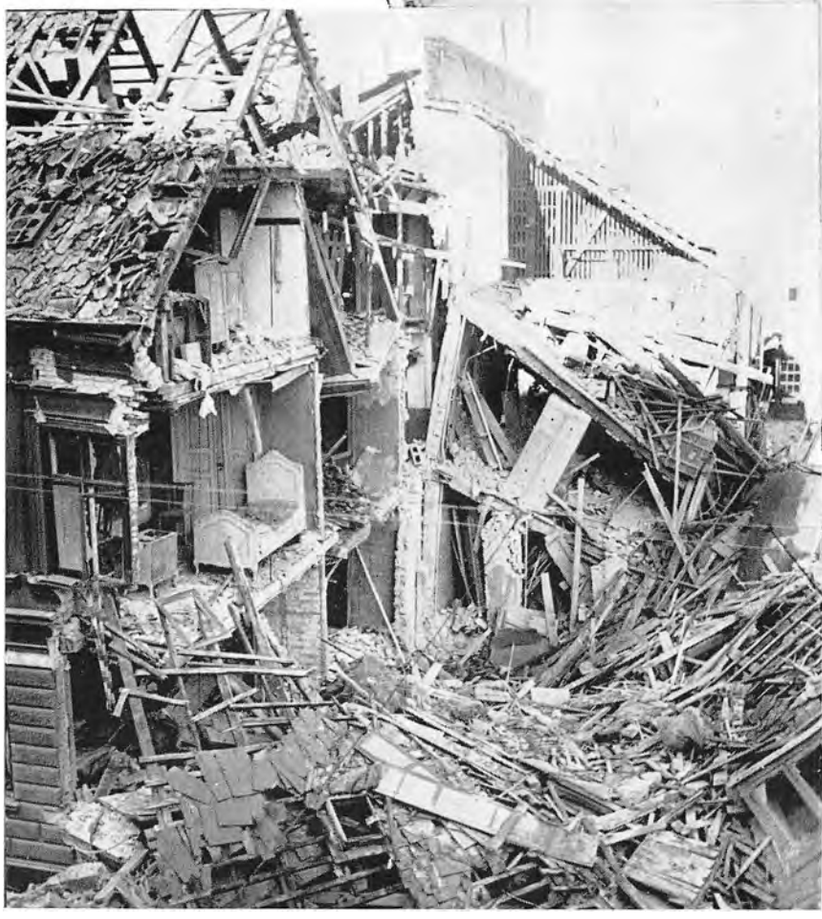

Det hjalp ikke, at Ingeniør Olaf Schmidt, Lederen af »Landstormen« i Aarhus, blev Medlem af Dansk Sabotage-Værn, som det fremgaar af ovenstaaende Medlemskort. I September 1944 blev hans Virksomheder i Fredensgade, hvoraf den ene var blevet genopbygget efter Sabotagen Aaret før, fuldstændig pulveriseret. Først gik Forhuset og derefter Bagbygningen. Paa Trods af, at Skillevæggen til Naboejendommen gik med, kom ingen her alvorligt til Skade. – I November blev Olaf Schmidt likvideret.

...strejken.
...til Lørdag kæmpede Køb...
...e Land begyndt at følge med. Der er ...
...flere jyske Byer er Strejkebevægelsen begyndt: I ...
...eralstrejke. I Vejle strejker Arbejderne paa Hess's Fabrikker, I ...
...dm og paa Nellemanns Fabrikker.
Danmarks Frihedsraad har opfordret det øvrige Land til Solidaritetsaktioner med København, og dermed er Signalet givet:

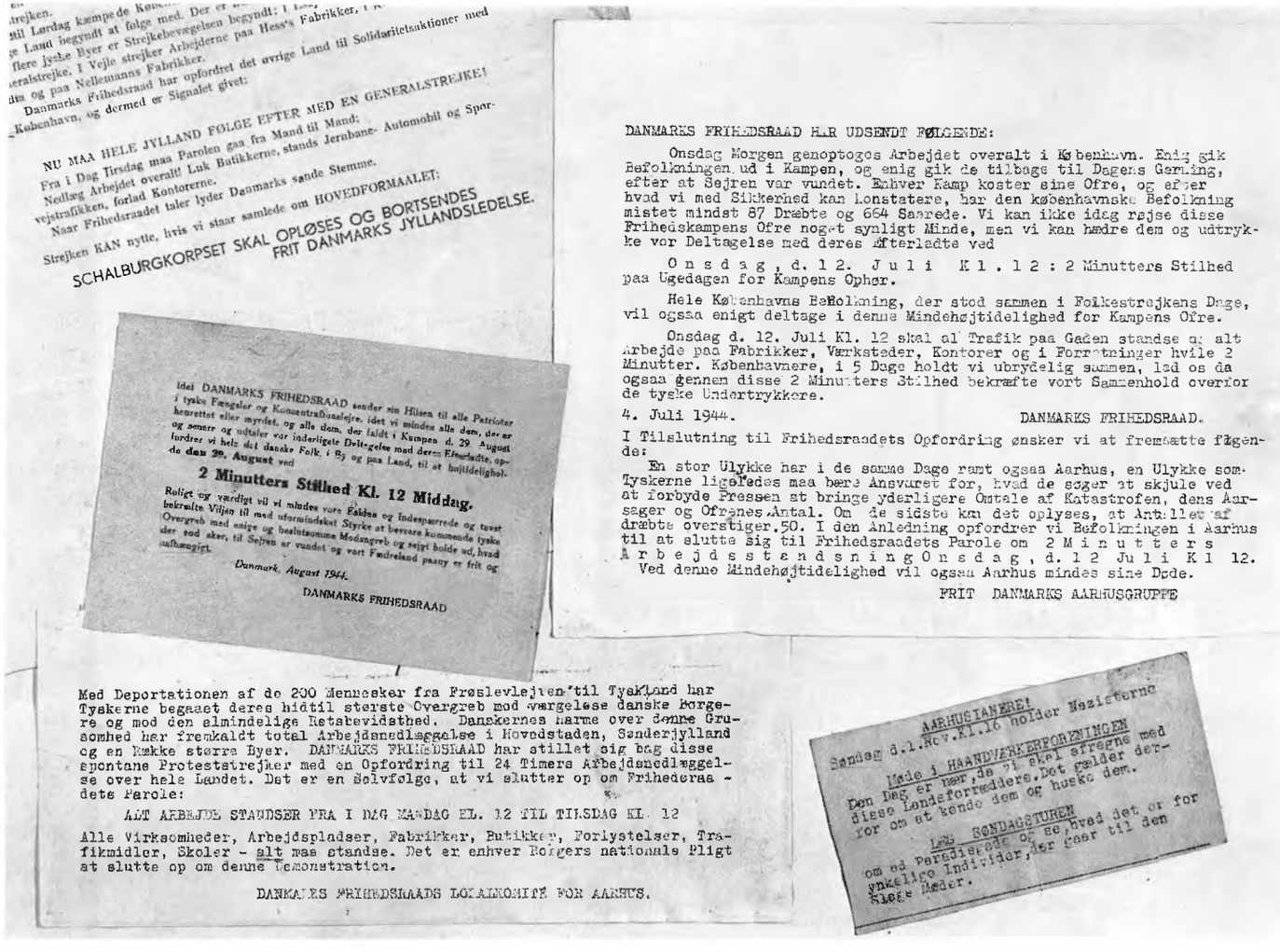

NU MAA HELE JYLLAND FØLGE EFTER MED EN GENERALSTREJKE!

Fra i Dag Tirsdag maa Parolen gaa fra Mand til Mand;
Nedlæg Arbejdet overalt! Luk Butikkerne, stands Jernbane- Automobil og Sporvejstrafikken, forlad Kontorerne.
Naar Frihedsraadet taler lyder Danmarks sande Stemme.
Strejken KAN nytte, hvis vi staar samlede om HOVEDFORMAALET:

SCHALBURGKORPSET SKAL OPLØSES OG BORTSENDES
FRIT DANMARKS JYLLANDSLEDELSE.

Idet DANMARKS FRIHEDSRAAD sender sin Hilsen til alle Patrioter i tyske Fængsler og Koncentrationslejre, idet vi mindes alle dem, der er henrettet eller myrdet, og alle dem, der faldt i Kampen d. 29. August og senere og udtaler vor inderligste Deltagelse med deres Efterladte, opfordrer vi hele det danske Folk, i By og paa Land, til at højtidelighol-de **den 29. August** ved

2 Minutters Stilhed Kl. 12 Middag.

Roligt og værdigt vil vi mindes vore Faldne og Indespærrede og tavst bekræfte Viljen til med uformindsket Styrke at besvare kommende tyske Overgreb med enige og beslutsomme Modsagreb og sejgt holde ud, hvad der end aker, til Sejren er vundet og vort Fædreland paany er frit og uafhængigt.

Danmark, August 1944.

DANMARKS FRIHEDSRAAD

DANMARKS FRIHEDSRAAD HAR UDSENDT FØLGENDE:

Onsdag Morgen genoptogos Arbejdet overalt i København. Enig gik Befolkningen ud i Kampen, og enig gik de tilbage til Dagens Gerning, efter at Sejren var vundet. Enhver Kamp koster sine Ofre, og efter hvad vi med Sikkerhed kan konstatere, har den københavnske Befolkning mistet mindst 87 Dræbte og 664 Saarede. Vi kan ikke idag rejse disse Frihedskampens Ofre noget synligt Minde, men vi kan hædre dem og udtrykke vor Deltagelse med deres Efterladte ved

O n s d a g , d. 1 2. J u l i K l . 1 2 : 2 Minutters Stilhed paa Ugedagen for Kampens Ophør.

Hele Københavns Befolkning, der stod sammen i Folkestrejkens Dage, vil ogsaa enigt deltage i denne Mindehøjtidelighed for Kampens Ofre.

Onsdag d. 12. Juli Kl. 12 skal al Trafik paa Gaden standse og alt Arbejde paa Fabrikker, Værksteder, Kontorer og i Forretninger hvile 2 Minutter. Københavnere, i 5 Dage holdt vi ubrydelig sammen, lad os da ogsaa gennem disse 2 Minutters Stilhed bekræfte vort Sammenhold overfor de tyske Undertrykkere.

4. Juli 1944. DANMARKS FRIHEDSRAAD.

I Tilslutning til Frihedsraadets Opfordring ønsker vi at fremsætte følgende:

En stor Ulykke har i de samme Dage ramt ogsaa Aarhus, en Ulykke som Tyskerne ligeledes maa bære Ansvaret for, hvad de søger at skjule ved at forbyde Pressen at bringe yderligere Omtale af Katastrofen, dens Aarsager og Ofrenes Antal. Om de sidste kan det oplyses, at Antallet af dræbte overstiger 50. I den Anledning opfordrer vi Befolkningen i Aarhus til at slutte sig til Frihedsraadets Parole om 2 M i n u t t e r s A r b e j d s s t a n d s n i n g O n s d a g , d. 1 2 J u l i K l 12.
Ved denne Mindehøjtidelighed vil ogsaa Aarhus mindes sine Døde.

FRIT DANMARKS AARHUSGRUPPE

Med Deportationen af de 200 Mennesker fra Frøslevlejren til Tyskland har Tyskerne begaaet deres hidtil største Overgreb mod værgelese danske Borgere og mod den almindelige Retsbevidsthed. Danskernes Harme over denne Grusomhed har fremkaldt total Arbejdsnedlæggelse i Hovedstaden, Sønderjylland og en Række større Byer. DANMARKS FRIHEDSRAAD har stillet sig bag disse spontane Proteststrejker med en Opfordring til 24 Timers Arbejdsnedlæggelse over hele Landet. Det er en Selvfølge, at vi slutter op om Frihedsraadets Parole:

ALT ARBEJDE STANDSER FRA I DAG MANDAG KL. 12 TIL TIRSDAG KL. 12

Alle Virksomheder, Arbejdspladser, Fabrikker, Butikker, Forlystelser, Trafikmidler, Skoler - alt maa standse. Det er enhver Borgers nationale Pligt at slutte op om denne Demonstration.

DANMARKS FRIHEDSRAADS LOKALKOMITÉ FOR AARHUS.

AARHUSIANERE!
Søndag d.1.Nov.Kl.16 holder Nazisterne
Møde i HAANDVÆRKERFORENINGEN
Den Dag er nær, da vi skal afregne med disse Landsforræddere. Det gælder derfor om at kende dem og huske dem.
LÆS SØNDAGSTUREN
om ad Paradiesgade og se, hvad det er for ynkelige Individer, der gaar til den Slags Møder.

I Maanederne August—September 1944 kom det til tre Folkestrejker i Aarhus. Først i Anledning af Gestapos Mord paa 11 unge Frihedskæmpere, der sad fangne i Shell-Huset, derefter som Følge af Meddelelsen om 200 danske Fangers Deportation fra Frøslevlejren til Tyskland og sidst i Anledning af Aktionen mod Politiet den 19. September. Her ses nogle Strejkeopraab.

Den 19. September forefaldt der flere Sammenstød mellem Befolkningen og tyske Soldater paa Store Torv, Lille Torv og Clemensbro. Skudene knaldede, og flere saaredes. Øverst en Gruppe Tyskere paa Clemensbro, som udviste stærkt provokerende Optræden. Paa Billedet nederst ses en tysk Soldat afsikre sin Revolver.

De følgende Dage fortsattes Uroligheder ne. Aarhusianernes Harme over Tyskernes brutale Overgreb var stor, og det kom til at gaa ud over Nazikontorer og Forretninger, tilhørende Nazister eller Værnemagere. I Borggade blev der løbet Storm mod Det danske Arbejdsfællesskabs Kontor, hvor Inventaret blev slæbt ud paa Gaden og antændt.

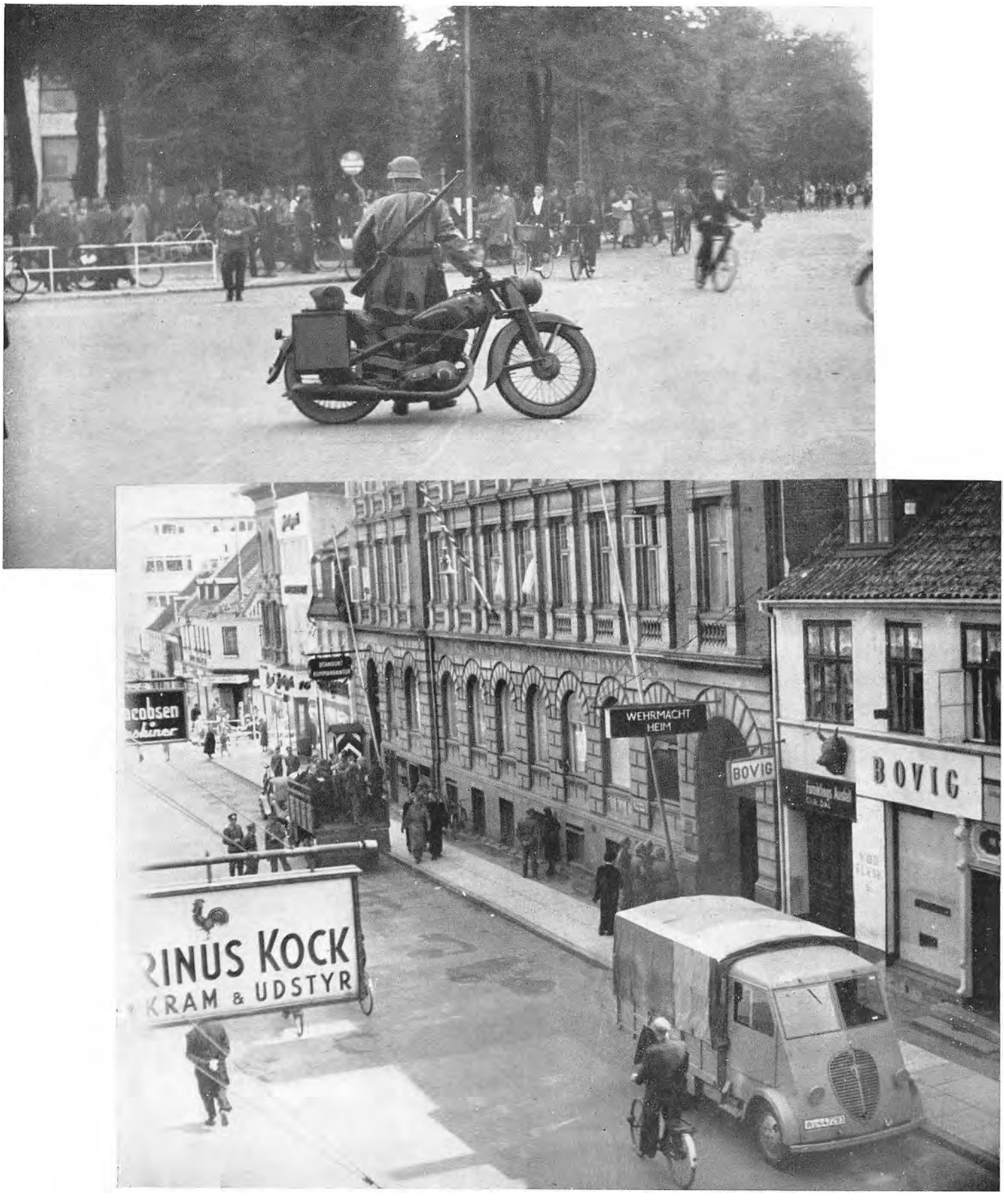

Tyske Militærpatruljer fo'r uafbrudt gennem Gaderne. Øverst ses en tysk Motorcyklist i Krydset Frederiksallé—Vesteralle. Nederst: Patruljerne har faaet Fangst og ruller op foran Hovedkvarteret i Østergade, hvor Fangerne underkastes et første Forhør.

Stærkt foruroliget af Begivenhederne sætter Tyskerne kraftige Pigtraadsspærringer op omkring deres Forlægninger rundt om i Byen. Men paa Trods af al Pigtraad fortsætter Feltmadrasserne deres Fraternisering, som det fremgaar af Billedet t. v.

De Allierede har gjort Landgang i Frankrig. Vil de ogsaa komme her? Rundt om i Hjemmene gøres der klar til Evakuering med allerkorteste Varsel.

Sandet til Brandslukning kom ikke i Anvendelse, men mange Borgere forsynede sig fra de Depoter, som blev udlagt. Her staar en frisk Gut og ser lidt filosofisk ud. Hvad skal det gøre godt for, tænker han.

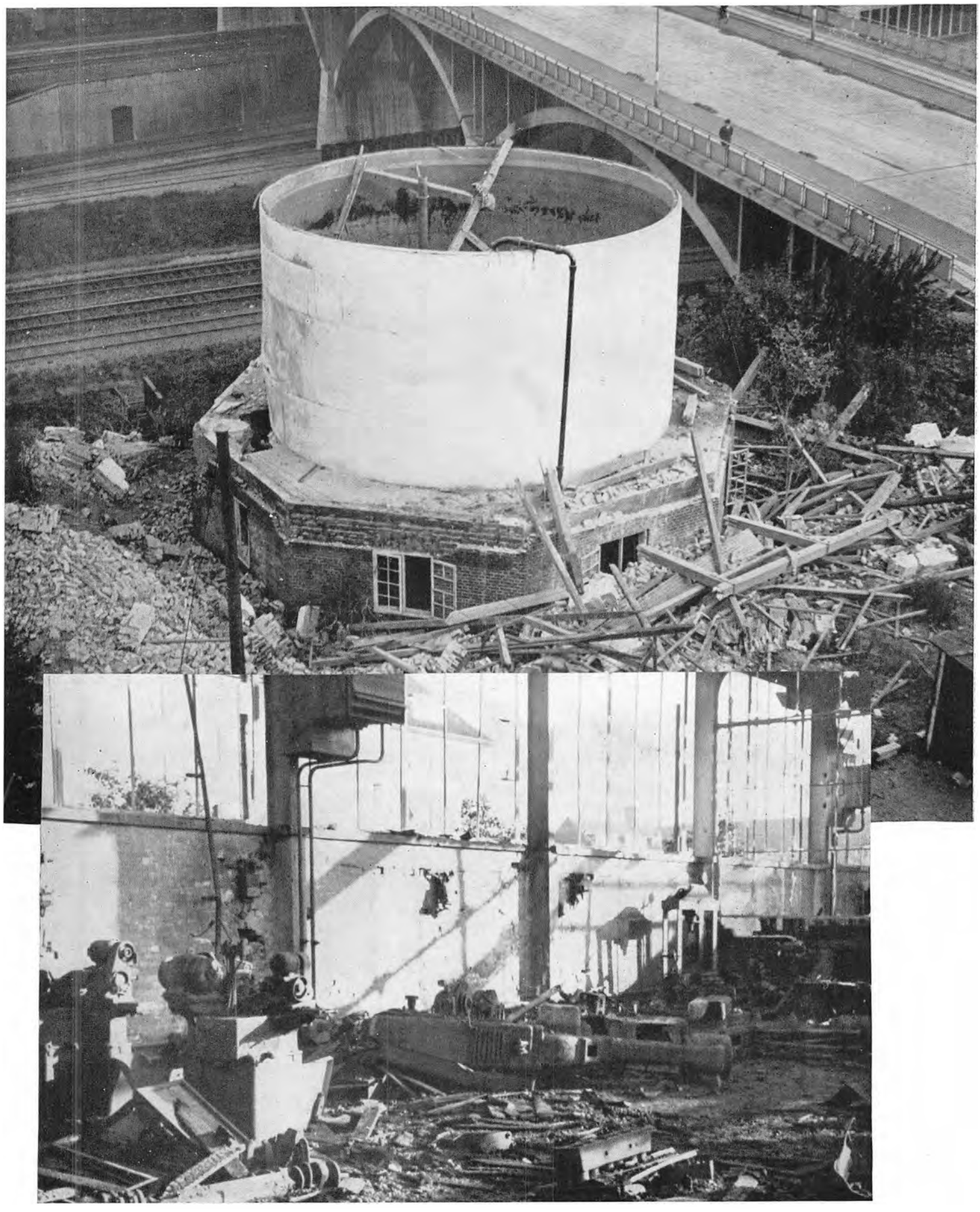

Øverst: En Sabotage, der rystede hele den søndre Bydel, var Sprængningen af Statsbanernes Vandtaarn ved Ringgadebroen, der leverede Vand til Lokomotiverne. — Nederst: Carl Christensens Cylinderfabrik og Sliberi paa Hjørnet af Vestre Ringgade og Silkeborgvej blev fuldstændig raseret af Bomber og paafølgende Brand. Kun Kontorbygningerne blev reddet. Her er et Blik ind i Maskinhallen efter den vellykkede Aktion.

Den 30. September 1944 knaldede Schalburgtage-Bomberne igen og fik Byen til at ryste i sin Grundvold. Ved 2-Tiden om Natten eksploderede tre kraftige Sprængladninger i Aarhus-Hallens Restaurant. Den blev fuldstændig ødelagt ved Eksplosionerne og den efterfølgende Brand, og Naboejendommen Set. Knudsgade 3 blev flækket midt igennem. 12 Mennesker, der sov i Lejlighederne, blev slynget ned. De fire dræbtes. Øverst ses den uhyggelige Brand. Nederst bærer Redningsmandskab Ofrene bort.

Ejendommen i Set. Knudsgade, som blev flækket midt igennem ved de frygtelige Eksplosioner.

I Oktober 1944 organiseredes Byvagten til Erstatning for det internerede Politi. Som Leder af Korpset i Aarhus udpegedes Slagtehusinspektør Alexander Jensen. Byvagten maatte arbejde under de vanskeligste og farligste Forhold, men gjorde en Indsats, som aftvang Respekt.

Lovløsheden tog til i et Omfang, som ikke set før. Tyveknægtene benyttede sig af Politiets Fravær. Som Modtræk blev der oprettet private Vagtværn. Disses Medlemmer var ligesom Byvagterne kun udrustet med Stave og Fløjter.

Ingeniør Johs. Torvin, Aabyhøj, var gaaet under Jorden for at undgaa Gestapo; men kunde Tyskerne ikke faa fat paa Manden selv, kunde de i hvert Fald ødelægge hans Hjem. Det gjorde de ogsaa.

Lystagers Madrasfabrik i Viby ses her jævnet med Jorden som Følge af Schalburgtage. Skaden ansloges til en halv Mill. Kr.

Sabotagen mod Schrøder & Rasmussens Automobilservice og Vulkaniseringsanstalt paa Vesterbro Torv fik større Følger end ventet, idet Branden bredte sig til Fællesforeningens store Lagerbygninger, hvor der blev ødelagt Millionværdier. Paa Torvet kom det til dramatiske Episoder, idet Tyskerne fyrede løs mod Tilskuerne.

Den 9. Oktober 1944 blev »Demokraten«s Trykkeribygning ødelagt ved Schalburgtage, udøvet af den berygtede Bothilsen Nielsen-Bande, der iøvrigt var Gerningsmændene til de fleste Schalburgtager og Terrormord i Aarhus. En ældre Dame fik et Chok ved Eksplosionen og døde.

En af de mest vellykkede Skibssabotager blev foretaget mod den store tyske Damper »Scharnhørn«, der laa ved 10 Meter-Kajen. Den ene Skibsside blev flænget op, og Damperen sank til Bunds.

Ruinerne af Risskov Lufttorringsvaskeri, der arbejdede for Tyskerne. Seks Sabotører overhældte Lokalerne med Benzin og anbragte derefter Bomber. Kun de røgsværtede Mure blev tilbage. 400 tyske Uniformer samt en Mængde Linned og Lagener tilhørende Værnemagten blev ødelagt.

Den 31. Oktober 1944 foretog Royal Air Force en vellykket »Ausradierung« af Gestapo-Hovedkvarteret i Kollegie 4 og 5 paa Aarhus Universitet. 24 Moskitos deltog i Angrebet. Hovedparten af Gestapomændene omkom. Her kaster Maskinerne deres Bomber ned over Kollegiet, og før Tyskerne fik set sig om, var de engelske Maskiner forsvundet. De første Bomber faldt, inden der blev blæst Flyvervarsel.

Splinterne flyver omkring i Luften, mens Røgen fra Eksplosionerne indhyller Bygningerne.

De rygende Ruiner efter Bombardementet. Store Dele af Gestapos Arkiv gik tabt. Danske Arbejdere, der deltog i Oprydningen, sørgede for, at Papirer af Betydning faldt i rette Hænder.

Den saarede Universitetsarkitekt C. F. Møller hentes frem fra Ruinerne under den sammenstyrtede Hovedbygning.

Hvad der blev tilbage af Gestapohovedkvarteret. I Forgrunden ses Politiets Udrykningsvogn, som Tyskerne havde stjaalet.

Desværre blev ogsaa en Villa, tilhørende Elektriker Paaske-Petersen, Chr. Richardtsvej, ramt af en Bombe, der fuldstændig pulveriserede Huset og dræbte Fru Paaske Petersen. Øverst ses, hvad der var tilbage.

Langelandsgades Kaserne, der var overtaget af Tyskerne, fik flere Fuldtræffere. Paa Billedet ses Facaden skrællet af en af Bygningerne. Næsten et halvt Hundrede tyske Soldater mistede Livet her.

RAF-Flyverne kom efter Danmarks Befrielse tilbage for at se, hvad de havde udrettet. En Del af Maskinernes Besætning er her fotograferet ved de Dynger af Murbrokker, som udgjorde Resterne af Kollegie V.

De to Ledere af RAF-Angrebet paa Gestapohovedkvarteret.

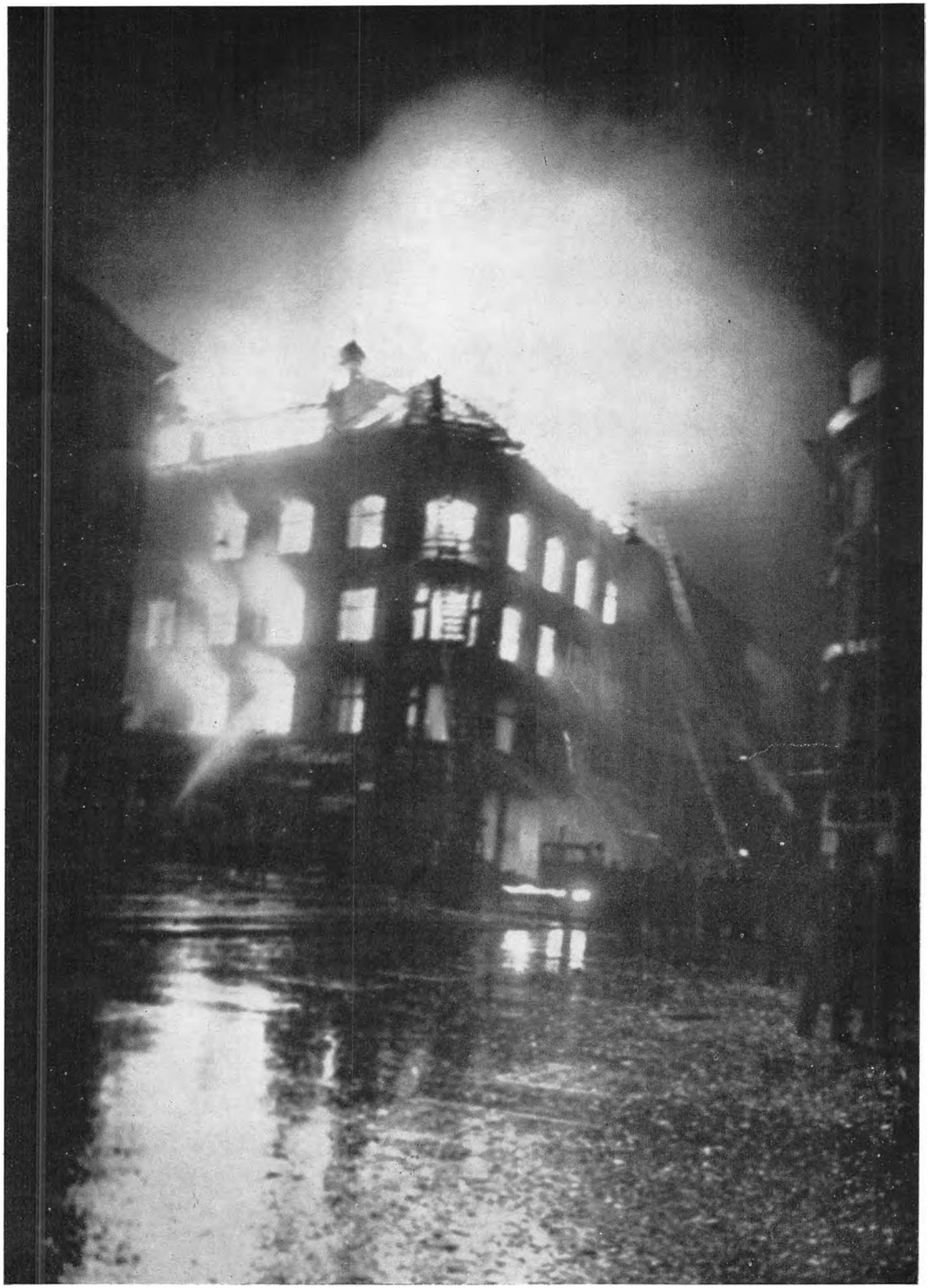

Den dramatiske Schalburgtagebrand i »Ankerhus« paa Sondergade den 12. November 1944. Paa hele Strækningen mellem Clemensbro og Reginakrydset eksploderede Bomberne. 7 Huse blev totalt ødelagt, og et halvt Hundrede Forretninger sat ud af Spillet for længere Tid.

Øverst: Branden paa »Ankerhus« frembød yderst farlige Situationer for Brandmændene. Her ses en af dem øverst oppe paa »Lillebæltsbroen«, mens Røg og Flammer slaar op om ham. – Nederst: Bygningsinspektør Kr. Møller og Luftværnschefen, Borgmester Stecher Christensen, beser de omfattende Skader paa Søndergade.

Taget paa Kunsthandler Hassings »gamle« Bindingsværksejendom paa Søndergade er sunket helt ned paa Gaden efter Eksplosionen.

Til venstre: Saaledes saa Ejendommen Søndergade 58 ud efter Terrornatten. Hvem skulde tro, at en ældre Dame, som netop kikkede ud af Vinduet for at se, hvad der var paa Færde, da Eksplosionen kom, slap fra det med Livet?

Fortvivlelse og Rædsel staar malet i Ansigterne paa de udbombede, som i Nattens Mørke kun iført Nattøj og beskyttende Kaaber maa søge Husly hos Venner, mens deres eget Hjem er blevet ødelagt.

En ung Mand redder sit Sengetøj. Uerstatteligt i Krigens Dage.

I de Dage var der kronisk Glasmangel i Aarhus. De store Forretningsvinduer kunde ikke erstattes. Kun et enkelt Kikhul kunde der skaffes Glas til. Det øvrige Vindue dækkedes med Brædder, men som det fremgaar af et af Billederne, var Humøret ikke gaaet tabt. Det fandtes stadig i Behold »bag Brædderne«.

3 Uger efter Schalburgtagen i Søndergade var de dansk-tyske Terrorister paa Færde igen. Den 2. December 1944 skrællede en enkelt, stor Bombe Haandværkerforeningens Bygning. Gennem det kæmpemæssige Hul i Muren ses Resterne af Scenen og Snoreloftet. En Buffistinde dræbtes.

Schalburgtagen gik vildere og vildere. Den 12. Januar 1945 sprængtes Vennelyst's Teatersal. Med Undtagelse af Facadebygningen var hele Etablissementet i Løbet af et Øjeblik forvandlet til en rygende Ruinhob.

Heller ikke Raadhuset skulde gaa Ram forbi. En Bombe blev bragt til Eksplosion ved Folkeregistrets Indgang, men Skaden indskrænkede sig hovedsagelig til knuste Ruder i hele Raadhuset og i Park Allé.

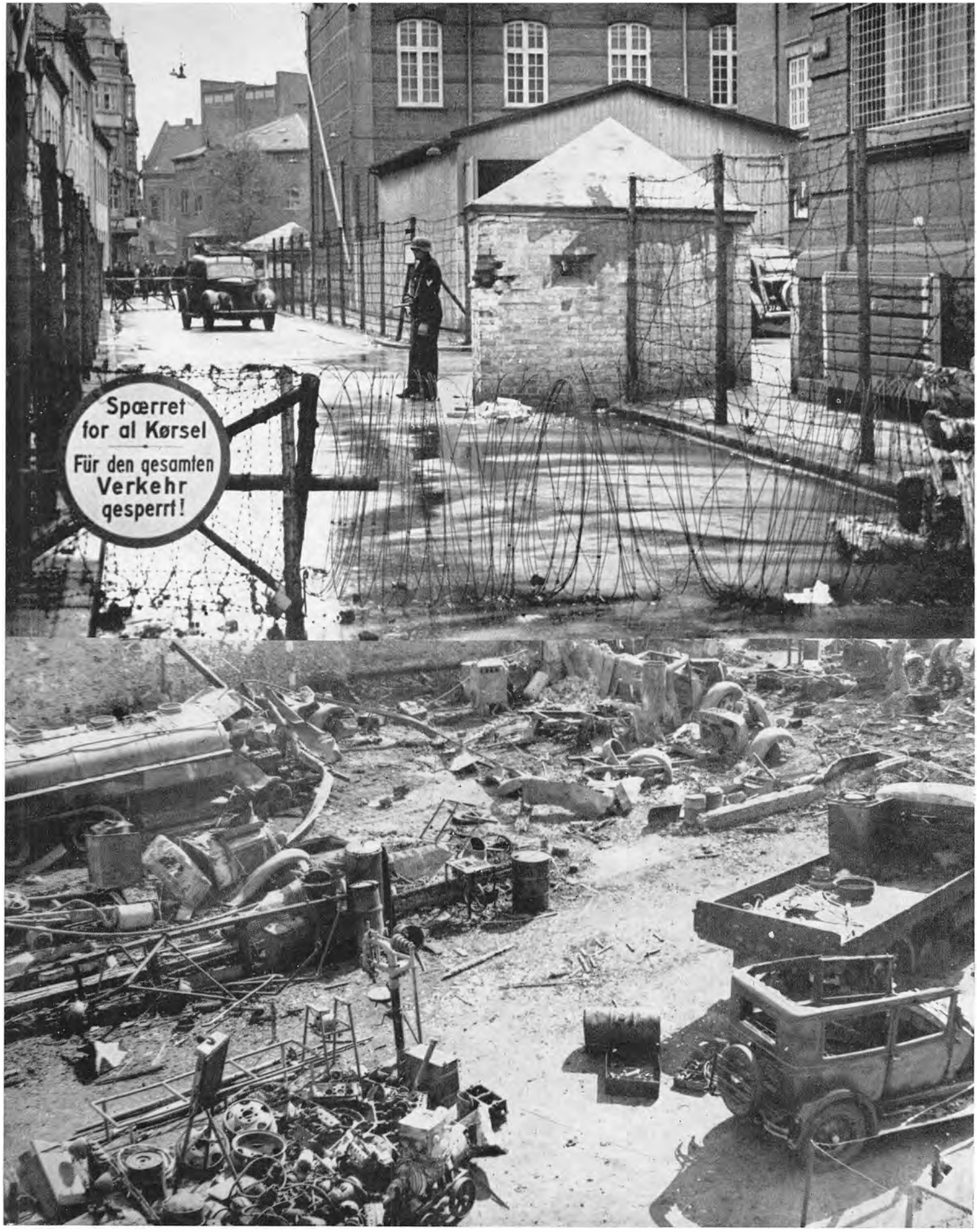

Øverst: Gestapo, der efter Bombardementet havde faaet til Huse paa Politistationen, nærede en panisk Frygt for Overfald og barrikaderede sig bag Pigtraadsspærringer og smaa Forter. Al kørende Trafik forbi Politistationen blev forbudt. - - Imod Slutningen af Besættelsen blev der fra Sabotørernes Side sat en voldsom Offensiv ind mod Autoværkstederne, der arbejdede for Tyskerne. Nederst et Vue ud over Willy Andersens Autoværksted i Aabyhøj efter en Sabotageaktion.

Den 22. Februar 1945 øvede de nazistiske Mordbrændere med Bothilsen Nielsen i Spidsen deres hidtil frygteligste Udaad ved at ødelægge store Dele af Guldsmedgade, flere Ejendomme i Nørregade, Lems Boligmontering i Ryesgade, Restaurant »Maritza« i Frederiksgade og Aarhus Theater. Et vældigt Flammebaal rasede paa begge Sider af Guldsmedgade, efter at Fosforbomberne var eksploderet.

Det store Baal udspreder en frygtelig Varme. Brandmandskabet kan ikke komme Ilden paa nær Hold. De maa anvende en Dør som Skærmbrædt.

Ilden springer fra Etage til Etage, fra Hus til Hus, og snart synes Gaden at være eet eneste stort Flammehav.

Hulter til Bulter staar paa Gaden Indboet, som blev reddet fra de truede Ejendomme.

Røgsværtede Ruiner i Guldsmedgade som et uhyggeligt Vartegn over Nazibanditternes Hærgen.

Terrornatten kostede 7 Mennesker Livet. I Guldsmedgade udslettedes en hel Familie. Faleks Redningskorps kører de forkullede Menneskerester bort.

Livet gaar videre — men i en anden Gade. Et Skilt i Murbrokkerne fortæller, at Forretningen er genaabnet andetsteds.

Ødelæggelserne i Hjørnecjendommen Ryesgade—Rosenkrantzgade. En tysk Soldat, som netop passerede i Eksplosionsøjeblikket, blev dræbt paa Stedet.

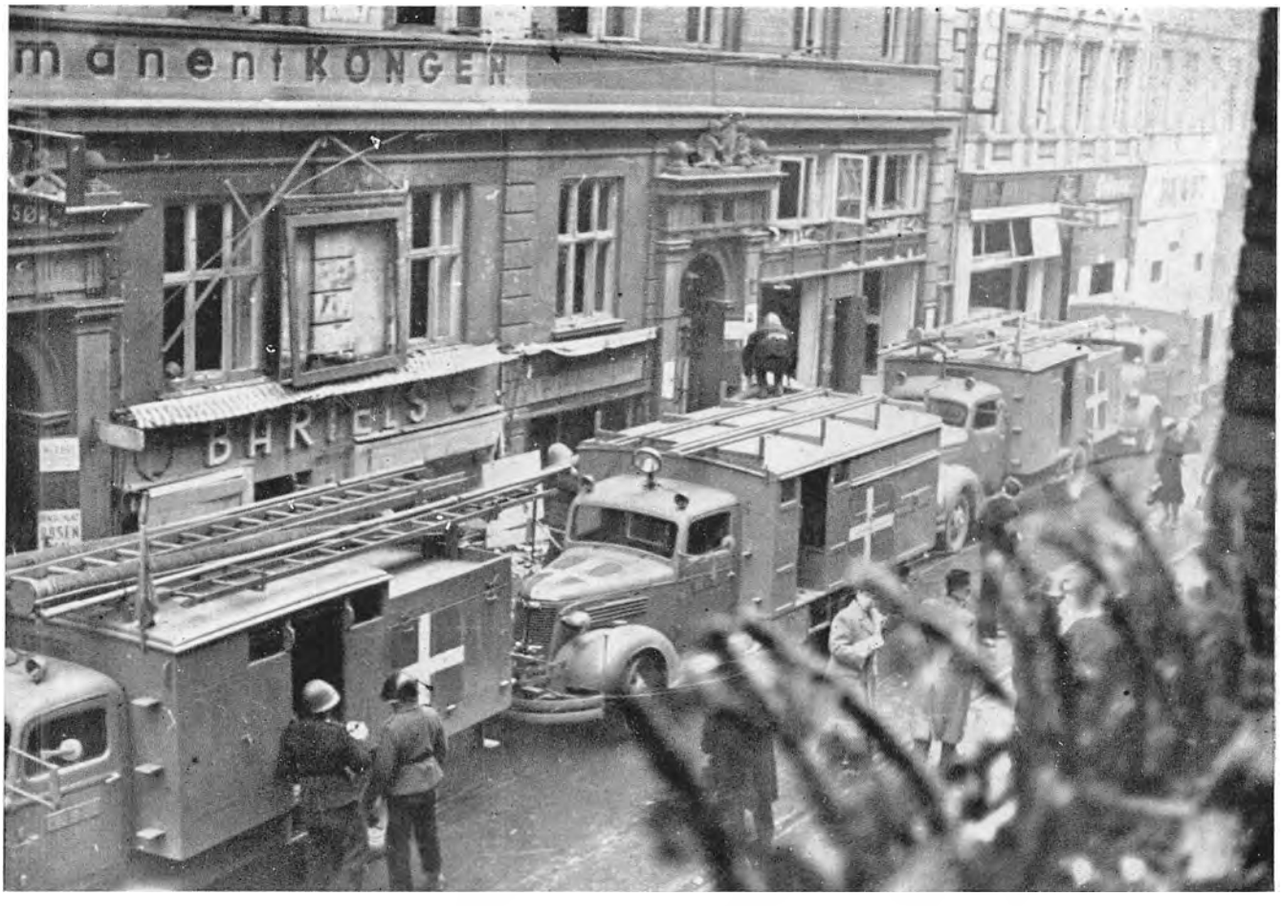

CBU-Udrykningskolonnerne fra Herning og Hobro blev under de store Schalburgtager kaldt til Assistance i Aarhus. Til sidst blev det nødvendigt at have en Afdeling fast stationeret her i Byen.

Øverst: Den omfattende Jernbanesabotage satte Tyskerne mange graa Haar i Hovedet. Som Repressalier greb man til at forøve Sprængstofattentater mod danske Passagertog. Den 13. Marts blev Motortoget til Risskov ødelagt, da det befandt sig ud for Den permanente Badeanstalt. Den forreste Vogn knustes, og Katastrofen krævede to Menneskeliv, mens 15 saarede indlagdes paa Hospitalerne. Nederst: Dagen efter gik det atter ud over Raadhuset, denne Gang Lavfløjen, hvor der anrettedes store Ødelæggelser.

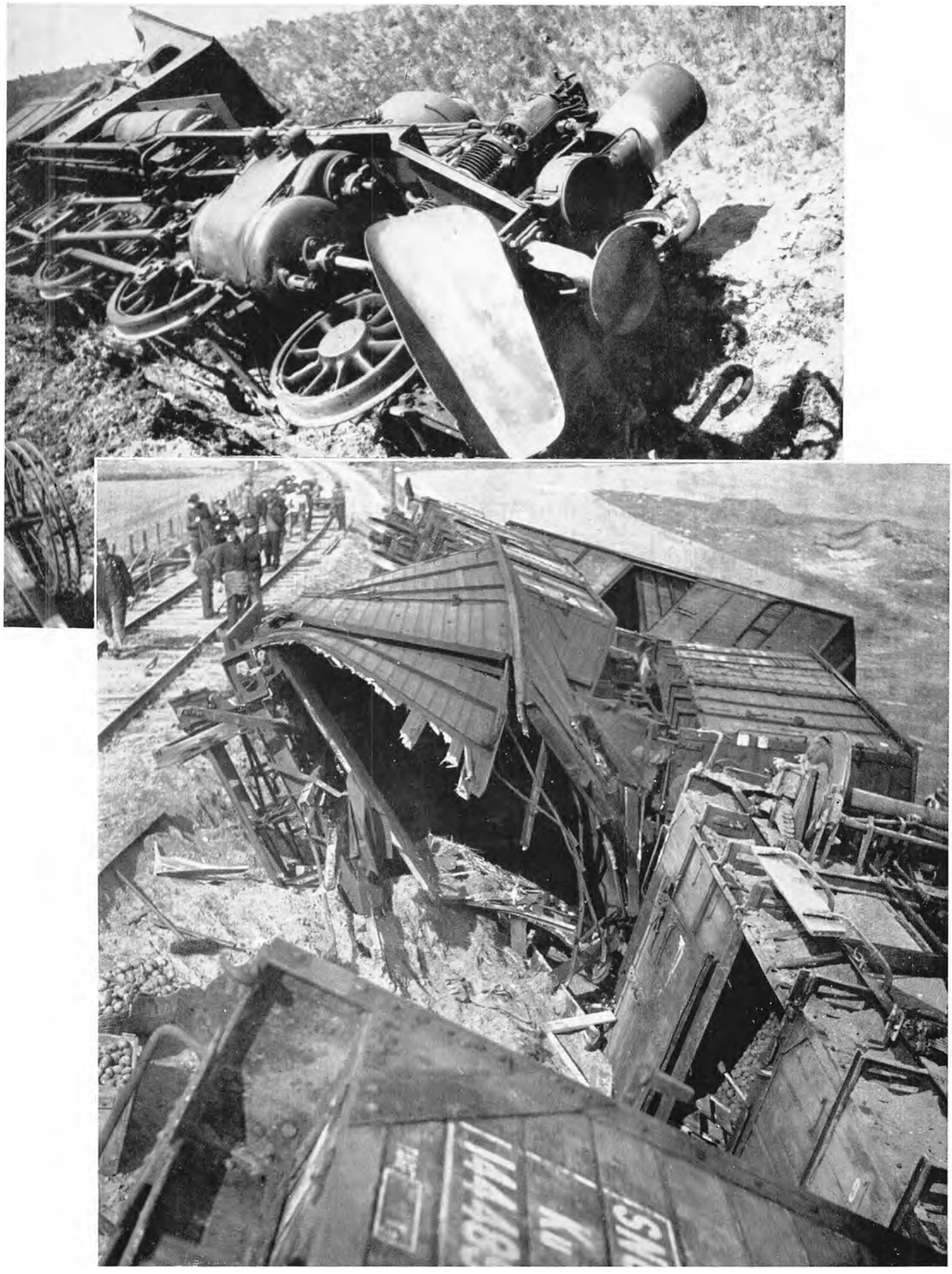

Sabotørerne var dygtige til deres Job. Her ses Resultatet af Jernbanesabotage mod et tysk Tog ved Lystrup. Lokomotivet afsporedes og 6 Vogne væltede og knustes. Det var en af de mest vellykkede Aktioner paa Aarhus-Egnen mod tyske Transporter

600 Tons Fisk, der var bestemt til Tyskland, kom tilbage til deres rette Element, da Sabotørerne sænkede Motorskibet »Godtfred Hansen« i Aarhus Sydhavn. Besætningen blev holdt op med Revolvere og fik Ordre til at gaa i Land. 10 Minutter efter sprang Bomberne.

Øverst: Den sidste Schalburgtage blev for
øvet mod Lektor Troels Finks Villa pa
Gentoftevej den 27. April 1945. Ved e
Mirakel undgik Villaens sovende Beboer
Døden.

En af Byens kendte Forretningsdrivende
Frugthandler Nielsen i Studsgade, va
kendt for ikke at være Tyskerven. Pa
Falderebet gav Herrefolket ham en Hil
sen, hvis Resultat ses paa Billedet ti
venstre.

Befrielse. — Endelig oprandt Befrielsesdagen. Et knugende Aag blev væltet fra Befolkningens Skuldre. Fra Plakaterne slog de forjættende Ord »Nazi-Tyranniet slaaet« Aarhusianerne i Møde om Morgenen den 5. Maj. Man troede næppe sine egne Øjne, saa herlig var Kendsgerningen.
Øverst: General Bennike (i Midten) lytter i Hovedkvarteret til Befrielsesbudskabet fra London.

Den underjordiske Hær af Frihedskæmpere var blevet mobiliseret i Nattens Løb, og om Morgenen den 5. Maj marcherede de taktfast gennem Byens Gader under Tilskuernes stormende Jubel.

De grønne var ikke utarlige, saa længe de endnu havde Vaaben. Her ses en stærkt bevæbnet Patrulje passere Store Torv, udstyret med Haandgranater i Bæltet og omkring Halsen og med Panservæve. Paa Hjørnet af Clemens Torv provokerede de Sammenstød med Frihedskæmpere, og snart var Kampen i Gang.

Den voldsomme Ildkamp krævede sine Ofre. Her ses saarede og faldne uden for Aarhus og Omegns Bank.

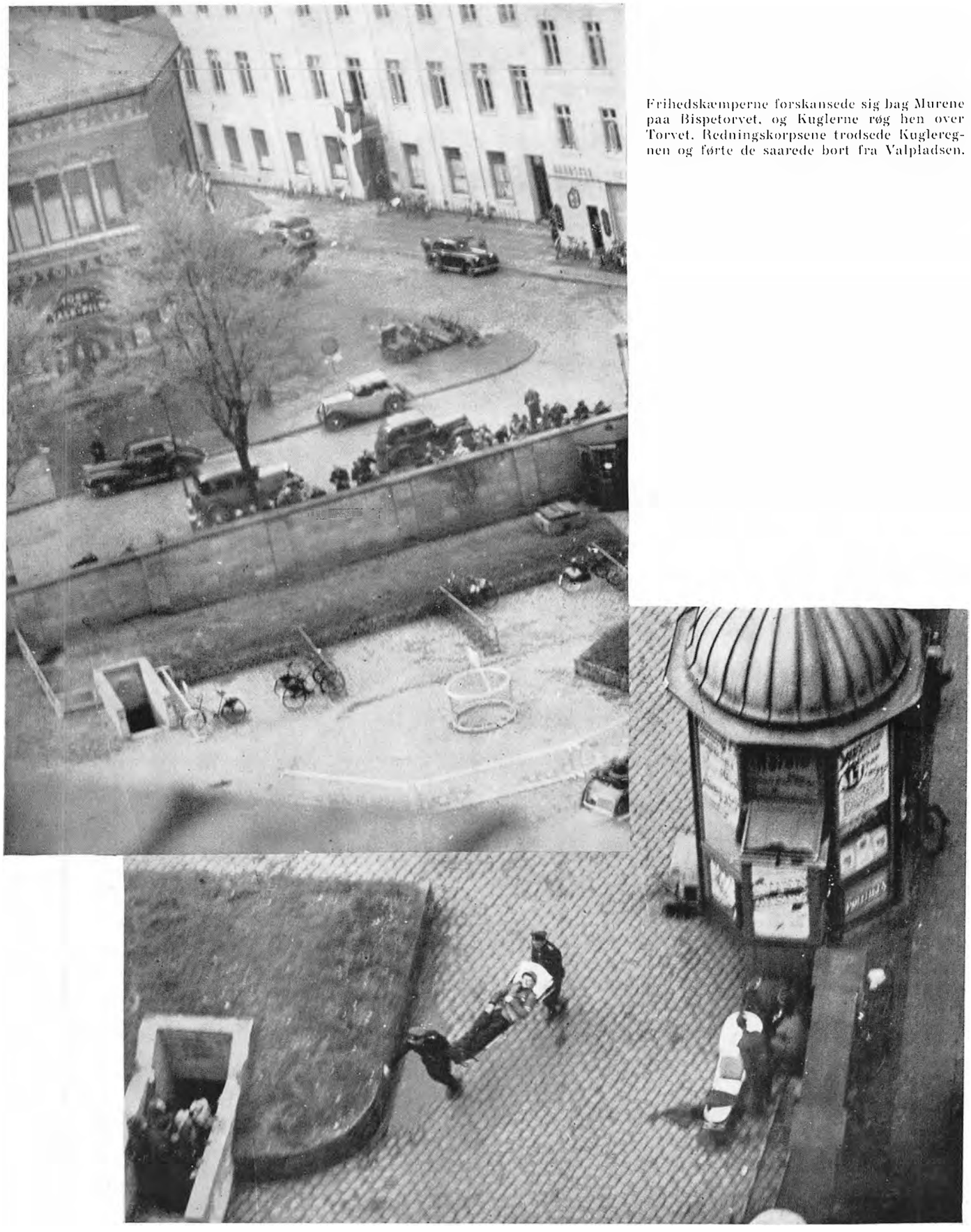

Frihedskæmperne forskansede sig bag Murene paa Bispetorvet, og Kuglerne røg hen over Torvet. Redningskorpsene trodsede Kugleregnen og førte de saarede bort fra Valpladsen.

De lange Knives Nat maatte undgaas. Frihedsbevægelsen havde udarbejdet et Kartotek over ca. 700 Aarhusianere, som skulde arresteres. Arrestationsgrupperne gik omgaaende i Aktion. Rutebiler blev anvendt til Opsamling af Landsforrædderne. Store Menneskeskarer samlede sig om dem for at se det usædvanlige Skuespil. Under skarp Bevogtning gik Turen til de interimistiske Interneringssteder rundt om i Byen.

Mørklægningsgardinerne flammede lystigt op paa Gader og Pladser, mens Tilskuerne sang og dansede.

Ogsaa en Frihedskæmper.

En af Tyskernes Haandlangere føres slukøret til Hovedkvarteret, der var indrettet i Koncertpalæet.

Saadan saa de ud, Stikkerne og Hipoerne, der med Hænderne i Vejret og under den skarpeste Bevogtning blev ført til det midlertidige Internat paa Marselisborg Gymnasium.

Det varede ikke mange Dage, inden vort populære Politi var kommet i Uniformerne igen. Her gaar Politimester E. Hoeck i Spidsen for sit Mandskab i Parade gennem Byen til Raadhuset.

Den danske Brigade, som fik en haard Uddannelse i Sverige med Kamp for Øje, ankommer til Aarhus i fuld krigsmæssig Udrustning.

To af vore populære Byvagter faar sig en lille Sludder med en Brigade-Soldat.

Friheden var ogsaa kommet til de polske og russiske Krigsfanger, som havde ført en kummerlig Tilværelse i tysk Fangenskab. De blev hurtigt gode Venner med Danskerne.

Befriet fra de tyske Koncentrationslejre kommer norske Officerer gennem Aarhus paa Vej til deres haardtprøvede Fædreland.

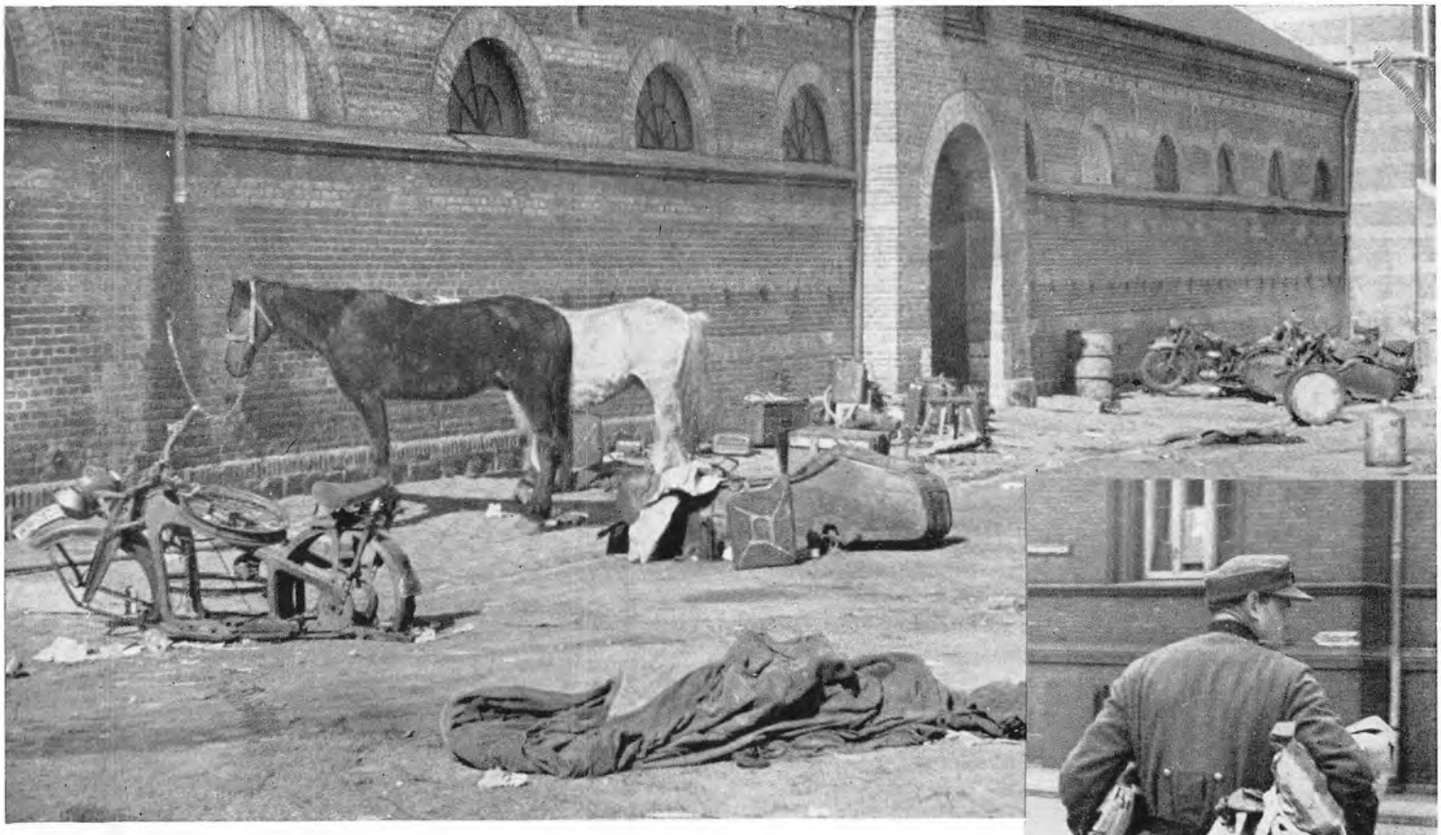

Lige saa store Tyskerne var i Sejren, lige saa ynkelige var de i Nederlaget. Her er nogle Snapshots fra de tyske Kaserner, hvor alt bar Præg af Opløsning og Forvirring.

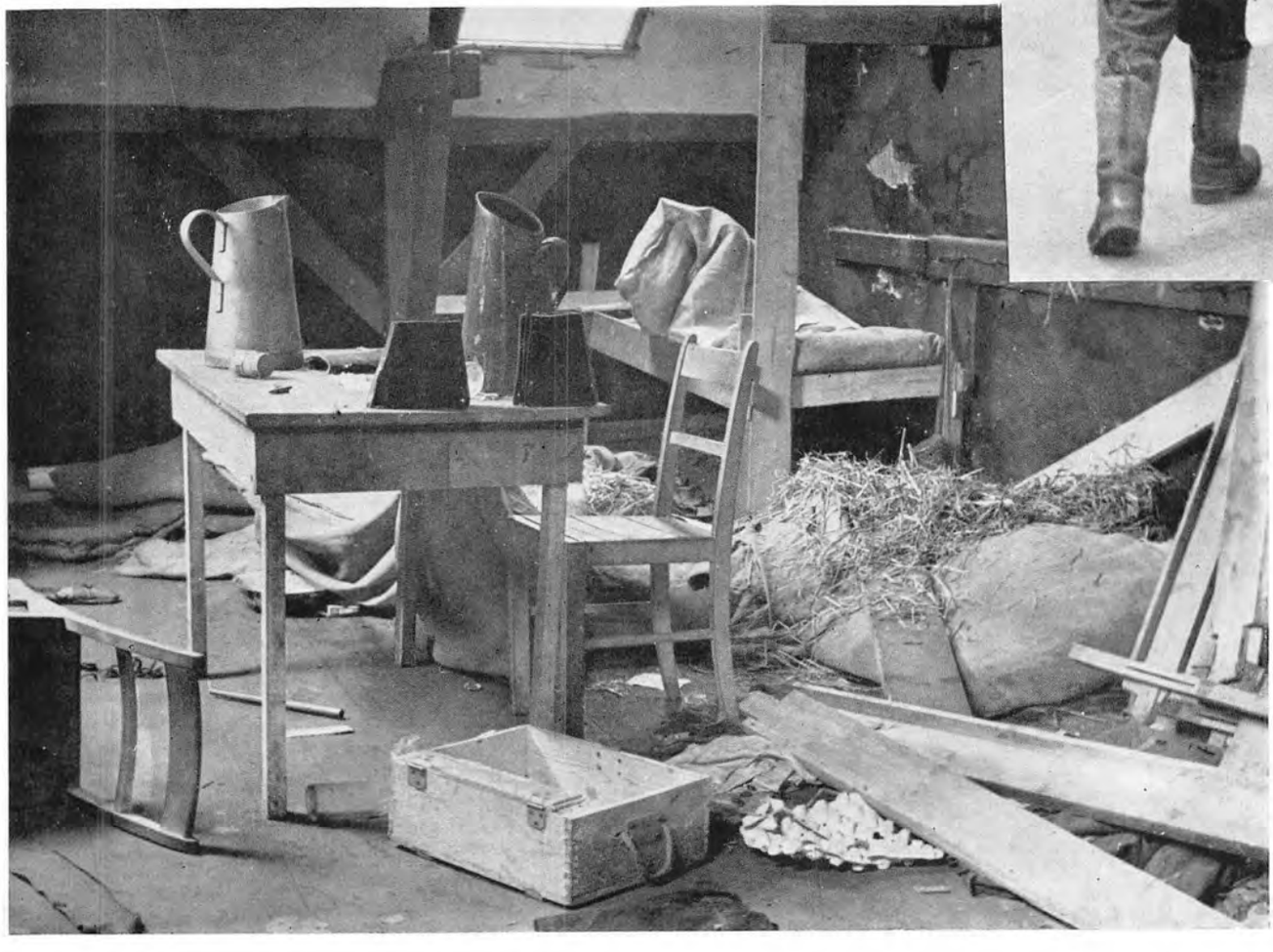

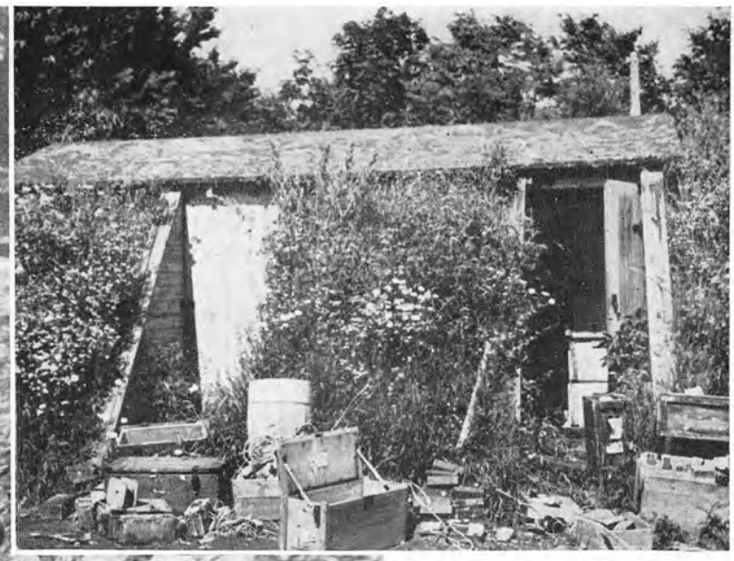

I Hundredvis af tyske Flygtninge og haardt saarede tyske Soldater døde under deres Ophold i Aarhus. Paa Vestre Kirkegaard foregik der hver Dag Massebegravelser. Ligene blev indsvøbt i Papir.

Paa Vestereng havde Schalburgfolkene deres eget Sprængstof-Depot. Det ses øverst til højre.

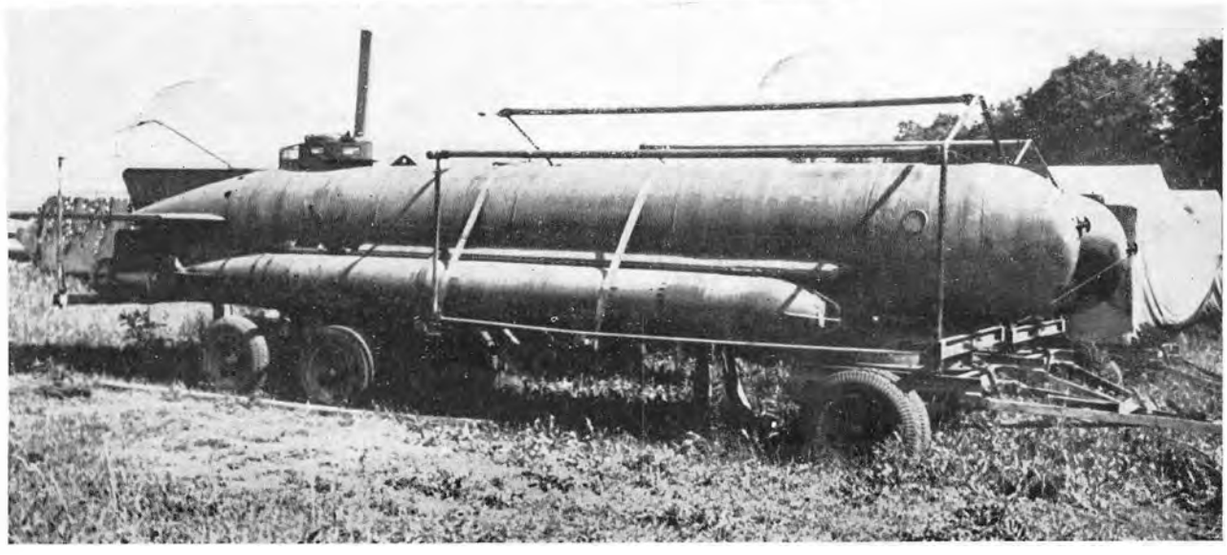

Tyskerne havde et hemmeligt Vaaben opmagasineret i Aarhus. Det var Eenmands-Ubaadene, som stod færdigmonteret paa Transportvogne i Ammunitionsdepotet paa Vestereng.

En Ynk uden Lige blev Herrefolkets Tilbagefart til det slagne Fædreland. Soldaterne gik i bogstaveligste Forstand paa Krykker. Bagagen transporteredes i Prærievogne, Legetøjsvogne og Barnevogne. Lynkrigs-Tempoet var blevet en saga blott.

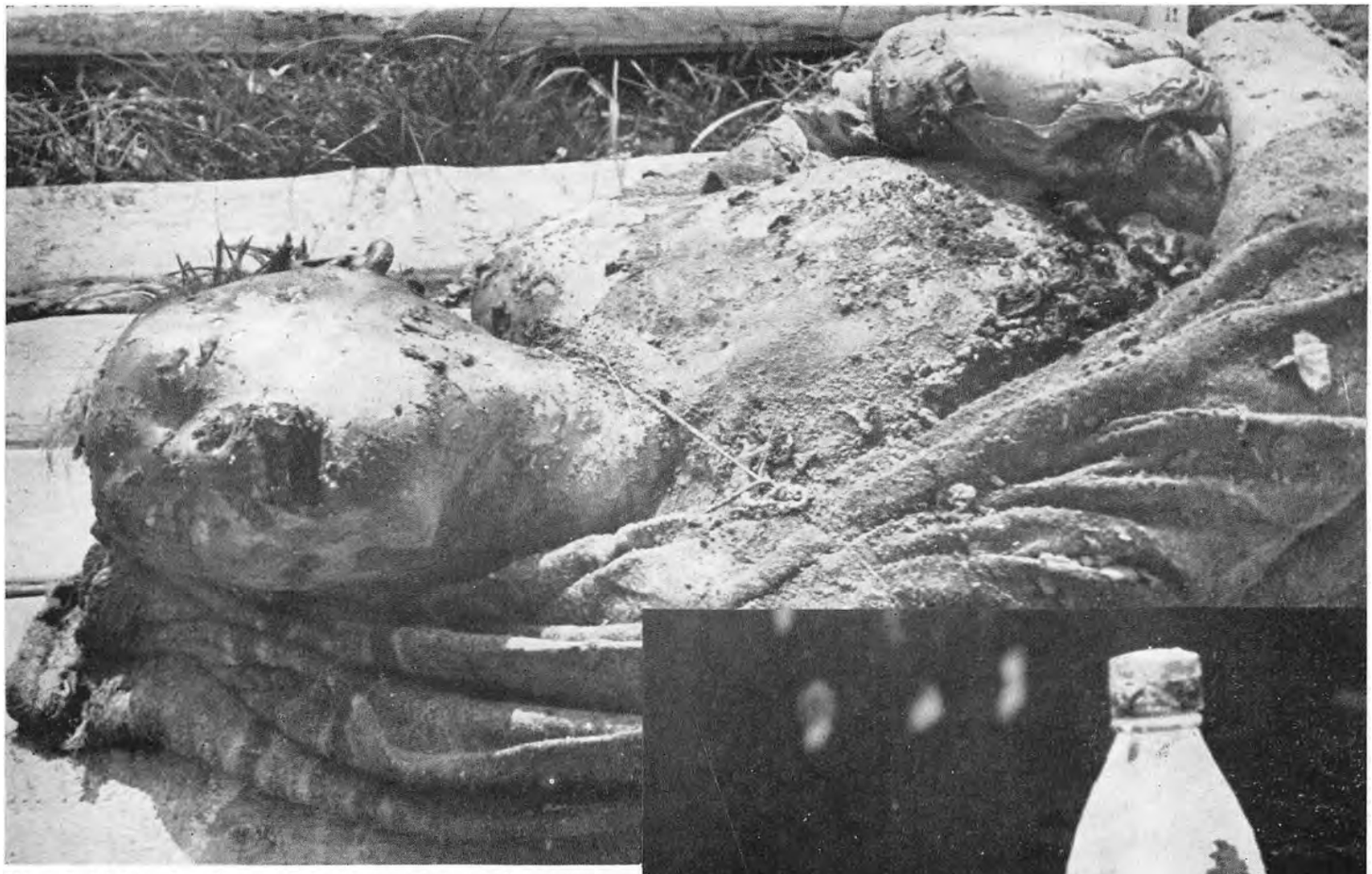

Efter Befrielsen fortalte en af de fangne Gestapofolk, at man havde foretaget hemmelige Begravelser paa Skejby Mark af henrettede Patrioter. De blev gravet op af Begravelsesvæsnet i Samarbejde med Røde Kors. Øverst ses Liget af en Patriot, der med kun et Tæppe om sig var blevet kastet i Graven. Flasken paa Billedet i Midten indeholdt Navnet paa den dræbte. — Nederst ses en Kampesten, som Tyskerne havde kastet ned i Hovedet paa en af de døde. Selv over for Døden fejrede Raaheden Triumfer.

Med megen Utaalmodighed ventede Aarhusianerne paa Englændernes Indtog, men Montgomerys Ørkenrotter kom ikke før den 8. Maj. Modtagelsen sagde, efter deres egne Udsagn, Sparto til, hvad de hidtil havde oplevet i den Retning. Her er nogle Situationer fra Jubeldagene. — Paa Billedet øverst til venstre ses paa Raadhusets Balkon ved Siden af Borgmester Stecher Christensen Major Fisher, Montyernes Chef, modtage Befolkningens Hyldest.

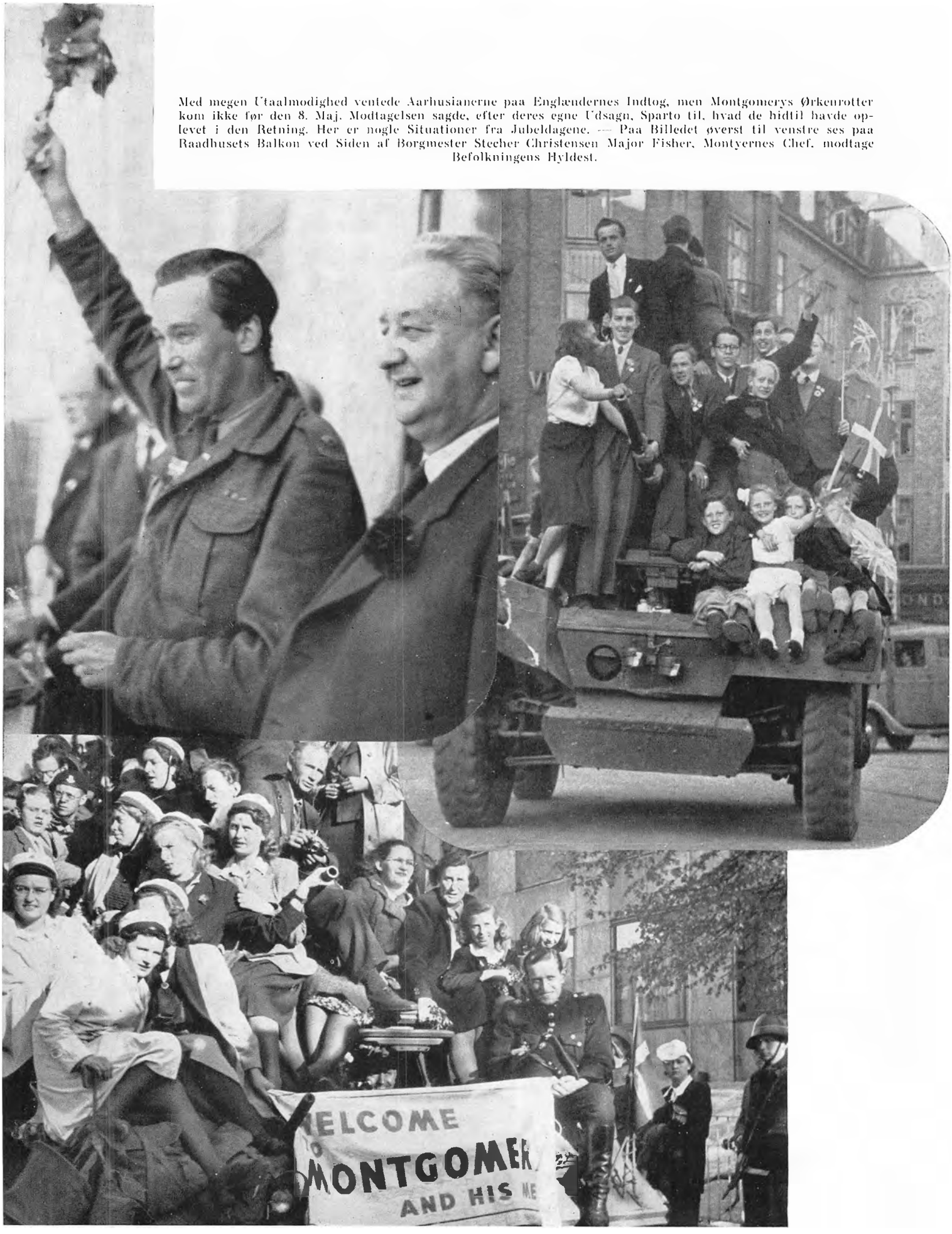

Øverst: Militærorganisationernes Leder, Bykommandant Oberst Callisen, ledsager Major Fisher ud fra Raadhuset. Nederst: Den populære Chef for de engelske Styrker i Danmark, General Dewing, fotograferet uden for Hotel »Ritz«, hvor han har haft Konference med den jyske Modstandsbevægelses Ledere.

I Tusindvis af unge bragte den 12. Maj deres Tak og Hyldest til Englænderne ved et imponerende Fakkeltog gennem Byens Gader med Afslutning paa Banegaardsplads, hvor Faklerne kastedes i et flammende Baal.

His Majestys Ships i Aarhus Havn. Her er en typisk Repræsentant for de engelske sailors.

En lille Gut, der prøver at blæse Tipperary i en Englænders Horn.

Øverst: Et mægtigt Opbud af Redningsmateriel og Ambulancer blev rekvireret. Det tilbageblevne tyske Sanitetspersonale rykkede ud med deres Biler. — Nederst: Eksplosionen anrettede omfattende Ødelæggelser. Et halvt Hundrede Godsvogne blev slaaet til Pindebrænde. Billedet giver et Indtryk af Ødelæggelserne. Dansk og engelsk Militær foretager Undersøgelser paa Eksplosionsstedet.

Vi nød alle Befrielsen og Freden i fulde Drag, men den 14. Juli 1945 blev vi paany mindet om Krigens Rædsler ved den frygtelige Eksplosionskatastrofe paa Godsbanegaarden, hvor man var ved at udlosse tysk Ammunition fra nogle Godsvogne. 3 Mennesker dræbtes og 100 saaredes. Øverst er Redningsmandskabet naaet næsten hen til Eksplosionsstedet, men maa gaa i Dækning for Sprængstykker. Nederst bæres en af de mange saarede til Ambulancerne.